

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗ ΔΙΕΘΝΗΣ

«Οι ιδέες μας βρίσκονται στα μυαλά όλων...»

Τα διδάγματα της Ουγγαρίας δεν πήγαν χαμένα για μια μικροσκοπική ομάδα διαφωνούντων δυτικών ριζοσπαστών και καλλιτεχνών, οι οποίοι το 1957 σχημάτισαν την **Καταστασιακή Διεθνή**. Ολόκληρη την επόμενη δεκαετία, άσκησαν σημαντική και προφανή επίδραση πάνω στο σύνολο της επαναστατικής σκέψης και δράσης.

Η Καταστασιακή Διεθνή στα χρόνια ανάμεσα στην ίδρυσή της και την αυτοδιάλυσή της το 1972, επεξεργάστηκε μια πολύ εξεζητημένη και συνεκτική ανάλυση της σύγχρονης καταπιεστικής κοινωνίας και των στόχων και τακτικών που απαιτούνται ώστε να «παραγκωνιστεί» και να φτάσουμε σε ένα καινούργιο κόσμο απόλυτης ελευθερίας. Οι ιδέες και οι μέθοδοί της βρίσκονται στην καρδιά της εξέγερσης του Μάη του '68 στη Γαλλία και έχουν διαμορφώσει ή επηρεάσει ριζοσπαστικές ομάδες και ρεύματα σε δεκάδες χώρες ανά τον κόσμο.

Μολονότι ο πυρήνας της ομάδας δεν ξεπέρασε ποτέ τα δεκαπέντε άτομα, και κατά καιρούς αποτελούνταν από λιγότερα των δέκα, η επίδρασή της και η κληρονομιά που άφησε ήταν τεράστιες, καθώς η πλήρης δυναμική των καταστασιακών ιδεών ενδεχομένως δεν έχει γίνει ακόμη πλήρως κατανοητή. Οι ιδέες αυτές εμφανίστηκαν ανάμεσα στο 1958 και το 1969, στα δώδεκα τεύχη του περιοδικού τους, την *Καταστασιακή Διεθνή*, και σε αρκετά φυλλάδια, μπροσούρες και βιβλία, εκ των οποίων τα σημαντικότερα ήταν η *Επανάσταση της Καθημερινής Ζωής* και *Η Βίβλος των Ηδονών* του **Ραούλ Βανεγκέμ**, και *Η Κοινωνία του Θεάματος* του **Γκυ Ντεμπόρ**, ο οποίος ήταν και ο εκδότης του περιοδικού.

Τα γραπτά τους περιέχουν μια αμείλικτη, ανελέητη κριτική της ατολμίας και των περιορισμών των περισσότερων «ριζοσπαστικών» αντιπολιτεύσεων, συμπεριλαμβανομένου του αναρχισμού, ενώ καταδίκασαν την αριστερά, τα συνδικάτα και τα κόμματα για τη συμμετοχή τους στην υπάρχουσα τάξη πραγμάτων. Το συμπέρασμα της καταστασιακής θεωρίας είναι ότι «η μεγαλύτερη επαναστατική ιδέα είναι η απόφαση να ξαναχτίσουμε ολόκληρο τον κόσμο σύμφωνα με τις ανάγκες των εργατικών συμβουλίων...». Η Ουγγαρία του '56 ήταν μόνο το πιο πρόσφατο παράδειγμα αυτής της δημοφιλούς απόπειρας να παρακαμφθεί το κράτος και

να επιτευχθεί μια αυτοδιαχειριζόμενη άμεση δημοκρατία· σε κάθε επαναστατικό ξεσηκωμό του 20ού αιώνα αναδύονταν συμβούλια – στην Πετρούπολη το 1905 και το 1917, στη Γερμανία το 1919, στο Τορίνο το 1920 και στις ισπανικές αγροτικές και βιομηχανικές κολεκτίβες του 1936.

Οι Καταστασιακοί υποστήριζαν ότι όλες οι άλλες φωνές πολιτικής ή πολιτιστικής αντίστασης ήταν είτε απελπισμένοι συμβιβασμοί, είτε στερούνταν οποιασδήποτε αληθινής διαύγειας: «*Τα εργατικά συμβούλια είναι η μόνη απάντηση. Κάθε άλλη μορφή επαναστατικού αγώνα έληξε με το ακριβώς αντίθετο αποτέλεσμα αυτού που αρχικά επιδίωκε.*»

Δεν ήταν οι μόνοι που είχαν αυτήν την πίστη στα εργατικά συμβούλια. Και άλλοι Γάλλοι ριζοσπάστες είχαν την ίδια πεποίθηση – για παράδειγμα οι αναρχικοί του *Κόκκινου και Μαύρου* ή οι πρώην τροτσκιστές της ομάδας *Σοσιαλισμός ή Βαρβαρότητα*. Αλλά οι Καταστασιακοί πήγαν πιο μακριά και άρθρωσαν μια διανυγή κριτική του σύγχρονου κόσμου. Η προέλευσή της βρισκόταν σε έναν συνδυασμό ακραίου ριζοσπαστισμού, πρωτοποριακής τέχνης (αρκετοί ήταν πρώην μέλη του νεοντανταϊστικού *Λετριστικού Κινήματος*) και στις θεωρίες του ποιητή **Λωτρεαμόν**, ο οποίος είχε υποστηρίξει ότι «*η ποίηση πρέπει να φτιάχνεται από όλους*».

Η παράδοση των ριζοσπαστικών καλλιτεχνικών κινημάτων – μετασυμβολιστική ποίηση, ντανταϊσμός, πρώιμος σουρεαλισμός – θεωρούσε ότι ο τελικός σκοπός της τέχνης ήταν η επανάσταση, και αντιστρόφως. Φιλοδοξούσαν να ζήσουν σε έναν κόσμο στον οποίο η τέχνη γίνεται ζωή και η ζωή τέχνη. Οι καλλιτέχνες γίνονται επαναστάτες μέσω της επιθυμίας τους να συνειδητοποιήσουν τι υπάρχει μέσα τους – μέσω της υποκειμενικότητάς τους. Η δημιουργική υποκειμενικότητα είναι επί της ουσίας επαναστατική, επειδή στην προσπάθειά της να πραγματοποιήσει τους στόχους της, θα έρθει αντιμέτωπη με τους περιορισμούς αυτής της καταπιεστικής κοινωνίας. Προκειμένου να επιτύχει τους στόχους της, πρέπει να σπάσει όλα τα δεσμά.

Η ριζοσπαστική δημιουργική δραστηριότητα, έχοντας στόχο την ολοκληρωτική απελευθέρωση όλων των επιθυμιών, ήταν ο οδοδείκτης της ρότας που έπρεπε να ακολουθήσουν οι Καταστασιακοί στην αναζήτηση του «*Βορειοδυτικού Περάσματος*», της διεξόδου από την καταπιεστική υπαρκτή πραγματικότητα. Εντόπισαν αυτή την διεξοδο από τον κόσμο όπως αυτός «*εμφανίζεται*» – από την κοινότυπη τυραννία της σύγχρονης αστικής τάξης – προς τον κόσμο που «*δεν έχει υπάρξει ποτέ*», μέσα στον

χάρτη της τέχνης του 20ού αιώνα: ένα τοπίο ελευθερίας και πειραματισμού με την καθημερινή ζωή. Όπως είχε πει 40 χρόνια πριν ο Ντανταϊστής ποιητής Τριστάν Τζαρά, «ο σύγχρονος καλλιτέχνης δεν ζωγραφίζει αλλά δημιουργεί απευθείας... Ζωή και Τέχνη είναι Ένα».

Το 1916 στο Καμπορέ Βολταίρ, οι Ντανταϊστές είχαν επιχειρήσει την ολοκληρωτική αναδημιουργία της καθημερινής ζωής, ενώ κατήγγειλαν τις αξιώσεις της τέχνης να είναι ανώτερη και ξεχωριστή, αποσκοπώντας να καταργήσουν την τέχνη μια για πάντα. Τη δεκαετία του 1920, οι Σουρεαλιστές προσπάθησαν να επανακατευθύνουν την καλλιτεχνική παρόρμηση σε μια επαναδημιουργία της καθημερινής ζωής, ενώ την ίδια στιγμή συνέχιζαν να παράγουν έργα τέχνης – ώστε «να πραγματοποιηθεί η τέχνη χωρίς να καταπιγεί». Ωστόσο, πρόθεση των Καταστασιακών ήταν να ξεπεραστεί η τέχνη: να καταργηθεί, τελικά, ως μια ειδική, ξεχωριστή δραστηριότητα –ως «Κουλτούρα»– και να μεταμορφωθεί σε καθημερινή ζωή.

Η κυριαρχία της αστικής εξουσίας πάνω στην καθημερινή ζωή μπορεί να ξεπεραστεί μέσω μιας ριζοσπαστικής τέχνης. Αυτό ήταν το σημείο εκκίνησης των Καταστασιακών, που οδηγούσε σε μια ολομέτωπη επίθεση ενάντια στη φύση της σύγχρονης κοινωνίας –τον καταμερισμό εργασίας, το σχίσμα ανάμεσα στην εργασία και τη σκέψη, την αφθονία των υλικών αγαθών και τη φτώχεια της καθημερινής ύπαρξης– μια κοινωνία όπου «οι νέοι όλων των χωρών, αντιμετωπίζοντας το δίλημμα της επιλογής ανάμεσα στον έρωτα και στην χωματερή, έχουν επιλέξει τη χωματερή».

Σε μια κοινωνία που είναι οργανωμένη γύρω απ' την επιλογή του τι να καταναλώσει, η τέχνη δεν διαφέρει από την χωματερή. Ο καταναλωτικός καπιταλισμός επιβάλλει μια παγκόσμια δομή που βασίζεται στο εμπόρευμα, το οποίο επεκτείνεται σε κάθε εμπειρία – στην κουλτούρα, στον ελεύθερο χρόνο, στις πολιτικές οργανώσεις. Στην πραγματικότητα, η ζωή στο σύνολό της κυριαρχείται από το εμπόρευμα, και ο καθένας συμμετέχει

στην κοινωνική ζωή ως καταναλωτής. Η σύγχρονη ζωή γίνεται απλή επιβίωση, κυριαρχούμενη απ' την οικονομία της κατανάλωσης. Τον 19ο αιώνα η αλλοτρίωση εντοπιζόταν στην καπιταλιστική παραγωγή· τον 20ό αιώνα έχει μετατοπιστεί στην καθημερινή ζωή. Οι άνθρωποι δεν είναι πια απλώς αλλοτριωμένοι παραγωγοί αλλά, επιπλέον, και αλλοτριωμένοι καταναλωτές, με όλες τις ανθρώπινες σχέσεις να διαμορφώνονται με βάση τη συναλλαγή και την κατανάλωση. Αλλοτριωνόμαστε από τις ίδιες τις ζωές μας, οι οποίες γίνονται αντικείμενα προς κατανάλωση. Οι Καταστασιακοί όρισαν αυτή την κατάσταση ως «Θέαμα».

“Η πρώτη φάση της κυριαρχίας της οικονομίας πάνω στην κοινωνική ζωή επέφερε τον υποβιβασμό του Είναι σε Έχειν. Η ολοκληρωτική κυριαρχία του Θεάματος πάνω στην κοινωνική ζωή οδηγεί στην μετατροπή του Έχειν σε Φαίνεσθαι.”

Η ανθρωπότητα γίνεται ένα τεράστιο ακροατήριο του Θεάματος, μιας μονόδρομης επικοινωνίας της εμπειρίας, ενός σόου στο οποίο οι άνθρωποι δεν μπορούν να αντιδράσουν –θεατές της ίδιας τους της ζωής, περιορισμένοι σε μια κατάσταση άθλιας απομονωμένης παθητικότητας–, «της Θεαματικής-Καταναλωτικής Κοινωνίας». Αυτή επιβάλλεται παντού στην καθημερινή ζωή μέσω μιας «ολοκληρωτικής διαχείρισης», η οποία διαμορφώνει το πώς επιθυμούμε να συμπεριφερόμαστε. Αντικαθιστά τη δράση με την παθητικότητα, τη σκέψη με τη βουβή προσήλωση, τη ζωή με την κατοχή υλικών αγαθών και την επιθυμία με τις ανάγκες. Λέει: «Αυτό που φαίνεται είναι καλό, αυτό που είναι καλό φαίνεται», ενώ σε εποχές «κρίσεων» δεν υπόσχεται τίποτα: απλώς λέει, «έτσι είναι τα πράγματα».

“Η παράσταση τελείωσε. Το κοινό σκηκώνεται, έτοιμο να αποχωρήσει. Ώρα να πάρουν τα πανωφόρια τους και να πάνε σπίτι. Στρέφονται... Δεν υπάρχουν πανωφόρια ούτε σπίτι... Ο θεατής δε νιώθει πουθενά σαν στο σπίτι του, επειδή το θέαμα βρίσκεται παντού.”

Έτσι έβλεπαν τα πράγματα οι Καταστασιακοί. Το πεδίο του επαναστατικού αγώνα δεν εντοπιζόταν πλέον στην καπιταλιστική οικονομική παραγωγή αλλά στην καθημερινή ύπαρξη. Η ίδια η ζωή έχει κλαπεί. Το επαναστατικό πρόταγμα, επομένως, είναι να αναδημιουργήσουμε –να αναδομήσουμε– τη ζωή. Οι Καταστασιακοί ξεκίνησαν να ξεσκεπάσουν τις καθημερινές αντιφάσεις που υπάρχουν στην κοινότητα κενότητα της σύγχρονης ζωής, αντιφάσεις που ζει ο καθένας –“οι ιδέες μας βρίσκονται στο μυαλό όλων”– αν και όχι ακόμα ως ιδέες, αλλά ως επιθυμίες. Γιατί αυτό το τεράστιο χάσμα ανάμεσα στις επιθυμίες και στις ιδέες, ανάμεσα στο τι αποδέχονται οι άνθρωποι και στο τι θέλουν, είναι τώρα μέρος της ζωής του καθενός. Πρόθεσή τους ήταν να γεφυρώσουν το χάσμα ανάμεσα στις επιθυμίες και τις ιδέες: να αναδείξουν τις αντιφάσεις με τόση σαφήνεια, ώστε ο καθένας να δράσει στη βάση αυτής της συνειδητότητας. Μολονότι η επιθυμία να αναδομήσουμε την καθημερινή ύπαρξη είναι σχεδόν αόρατη υπό την συντριπτική σκιά του θεάματος, εν τούτοις είναι καθολική. Με χίλιους δυο τρόπους, με πράξεις άρνησης και εξέγερσης, σκόρπιοι και απομονωμένοι άνδρες και γυναίκες επιχειρούν να επαναδημιουργήσουν τις ζωές τους μέσα από τις επιθυμίες τους. Ακριβώς όπως το θέαμα είναι ταυτόχρονα «το αποτέλεσμα και το πρόταγμα του υπάρχοντος τρόπου παραγωγής», αυτή η αναδόμηση της ζωής είναι ταυτόχρονα το αποτέλεσμα και το πρόταγμα της επανάστασης. Αυτός είναι ο τρόπος να ξεπεράσουμε –να «αφήσουμε»– τους μοντέρνους καιρούς: “Ο δικός μας τρόπος είναι μέχρι τώρα ο καλύτερος για να βγούμε από τον εικοστό αιώνα”.

Η καταστασιακή θεωρία έδινε έμφαση στην επιβεβαίωση της απόλαυσης και του έρωτα. Η επιθυμία απελευθερωμένη θα “σάρωνε όλες τις αξίες και τους κανόνες της καθημερινής συμπεριφοράς”.

“Οι άνθρωποι που μιλούν για επανάσταση και ταξική πάλη χωρίς να αναφέρονται ρητά στην καθημερινή ζωή, χωρίς να κατανοούν τι ανατρεπτικό υπάρχει στον έρωτα και τι θετικό στην άρνηση των περιορισμών, έχουν ένα πτώμα στο στόμα τους.”

Προέτρεπαν τους ανθρώπους να “θεωρήσουν τις επιθυμίες τους ως πραγματικότητα”, και παρέθεταν τον ουτοπικό φιλόσοφο του 19ου αιώνα **Σαρλ Φουριέ**:

“Ποτέ μην θυσιάσετε το παρόν καλό για το μελλοντικό. Απολαύστε τη στιγμή. Αποφύγετε κάθε συζυγική ή άλλη σχέση που δεν σας ικανοποιεί απ’ την αρχή. Γιατί να πρέπει να δουλέψετε για το καλό που θα ’ρθει όταν πια θα είναι αργά και δεν θα σας έχει μείνει παρά μόνο η δυσαρέσκεια για τ’ ότι δεν θα είστε ικανοί να διπλασιάσετε τη διάρκεια των ημερών ώστε να μπορέσετε να γευτείτε όλες τις απολαύσεις που θα σας είναι διαθέσιμες;”

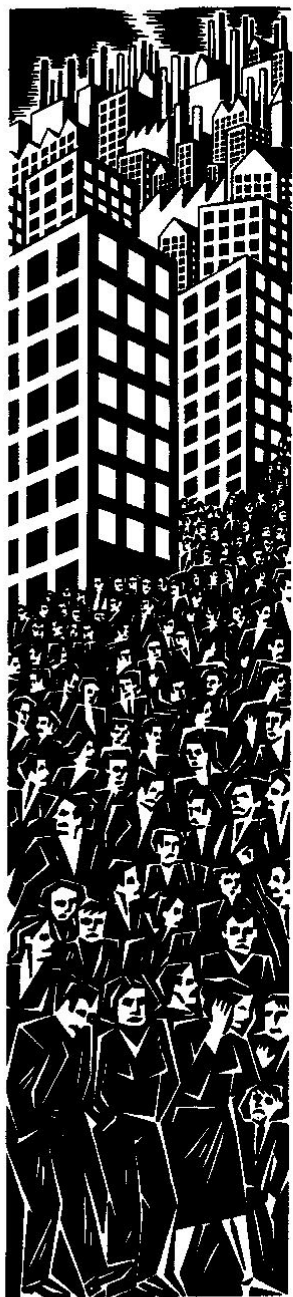
ΟΙ ΠΡΟΒΟΣ

Η έμφαση που έδιναν οι Καταστασιακοί στην τέχνη ως τακτική και ως σκοπό ταυτόχρονα, σε συνδυασμό με την επίθεση ενάντια σε όλες τις εξειδικευμένες καλλιτεχνικές μορφές, συνάντησε ευρεία αποδοχή στους κύκλους των καλλιτεχνών. Πρότεινε για λογαριασμό τους μια συγκεκριμένη στρατηγική αντιμετώπισης των κοινωνικών συνθηκών. Τις ιδέες τους άδραξαν αμέσως οι αναρχικοί και καλλιτέχνες του Άμστερνταμ, μιας παραδοσιακά αντιεξουσιαστικής πόλης.

Ο αναρχικός καλλιτέχνης **Ρόμπερτ Γκρότβελτ** ξεκίνησε τα «χάπενινγκ» του το 1964, και μαζί με τον **Ρόελ Βαν Ντάν**, τον **Ρομπ Στοκ** και άλλους ξεκίνησαν να εκδίδουν το περιοδικό *Πρόβο*. Στο πρώτο του τεύχος αναδημοσίευσαν μια μπροσούρα του 1910 με τίτλο *Ο Πρακτικός Αναρχικός*, με θέμα την κατασκευή βομβών. Με κυκλοφορία πάνω από 30.000 αντίτυπα στην ολλανδική νεολαία, το *Πρόβο* σύντομα εξελίχθηκε σε ένα μαζικό κίνημα.

Τον Μάρτιο του 1966, η Ολλανδή πριγκίπισσα του στέμματος Βεατρίκη παντρεύτηκε έναν Γερμανό πρίγκιπα, τον Κλάους φον Άμσμπουργκ, άνθρωπο για τον οποίο υπήρχαν υπόνοιες ότι είχε διασυνδέσεις με νεοναζί. Οι Πρόβος μετέτρεψαν τους βασιλικούς γάμους σε μια τέλεια «κα-

τάσταση». Ύστερα από μια επίθεση στη βασιλική άμαξα με καπνογόνο βόμβα, η αστυνομία αντέδρασε με άγρια χτυπήματα, η διαδήλωση κλιμακώθηκε, και επί μέρους το Άμστερνταμ συγκλονίστηκε από τις ταραχές.

Η δημοτικότητα των Πρόβος σύντομα επιβεβαιώθηκε, όταν πήραν 13.000 ψήφους στις δημοτικές εκλογές, εν μέρει χάρη στη δυναμική των «Λευκών Σχεδίων» τους για την επίλυση κρίσιμων αστικών προβλημάτων. Για παράδειγμα, άρχισαν να ασχολούνται με το πρόβλημα της στέγασης βάζοντας άσπρες τις πόρτες άδειων κτηρίων –συμπεριλαμβανομένου του Δημαρχείου–, και προτρέποντας τους νέους ή τους άστεγους να τα καταλάβουν.

Μια από τις πιο γνωστές δραστηριότητές τους ήταν ο τρόπος που αντιμετώπισαν τις καταστροφικές συνέπειες των αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσης: αφήνοντας στους δρόμους λευκά ποδήλατα που μπορούσε να τα χρησιμοποιήσει ο καθένας.

ΤΟ ΠΟΔΗΛΑΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΩΝ ΠΡΟΒΟΣ

«Πολίτες του Άμστερνταμ! Αρκετά κράτησε ο τρόμος της ασφάλτου που προκαλεί η μηχανοκίνητη μπουρζουαζία. Καθημερινά γίνονται ανθρωποθυσίες σ' αυτό το είδωλο των ηλιθίων: τη δύναμη των αυτοκινήτων. Το αποπνικτικό μονοξείδιο του άνθρακα είναι το λιβάνι του, ενώ η εικόνα του μολύνει χιλιάδες δρόμους και κανάλια.

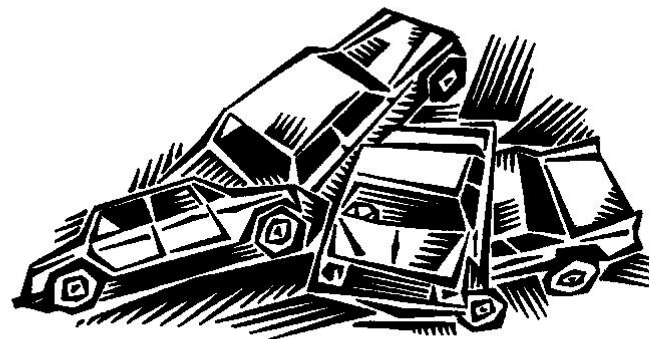
Το ΠΟΔΗΛΑΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΩΝ ΠΡΟΒΟΣ θα μας απελευθερώσει από το τέρας του αυτοκινήτου. Οι Πρόβος παρουσιάζουν το ΛΕΥΚΟ ΠΟ-

ΔΗΛΑΤΟ, ένα κομμάτι της ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ.

Το λευκό ποδήλατο δεν είναι ποτέ κλειδωμένο. Το λευκό ποδήλατο είναι το πρώτο δωρεάν μέσο μεταφοράς δημόσιας χρήσης. Το λευκό ποδήλατο είναι μια πρόκληση ενάντια στην καπιταλιστική ατομική ιδιοκτησία, γιατί το λευκό ποδήλατο είναι αναρχικό.

Το λευκό ποδήλατο μπορεί να το χρησιμοποιεί οποιοσδήποτε το χρειάζεται και μετά θα το αφήνει για να το χρησιμοποιήσει κάποιος άλλος. Θα υπάρχουν όλο και περισσότερα λευκά ποδήλατα, έως ότου ο καθένας να μπορεί να τα χρησιμοποιεί, και να παρέλθει ο κίνδυνος του αυτοκινήτου. Το λευκό ποδήλατο είναι ένα σύμβολο απλότητας και καθαριότητας, σε αντίθεση με τη ματαιοδοξία και τη βρωμιά του εξουσιαστικού αυτοκινήτου. Με άλλα λόγια: «ΕΝΑ ΠΟΔΗΛΑΤΟ ΕΙΝΑΙ ΚΑΤΙ, ΑΛΛΑ ΣΧΕΔΟΝ ΤΙΠΟΤΑ!»

Η πρακτική αυτή εξαπλώθηκε γρήγορα, ώσπου η αστυνομία άρχισε να τα κατάσχει με την αιτιολογία ότι ήταν «πολύ πιθανό να κλαπούν»!

Η ΑΝΤΙΚΟΥΛΤΟΥΡΑ

Οι ιδέες αυτές –ουτοπικές και πραγματοποιήσιμες συνάμα– δεν θα μπορούσαν να περιοριστούν για πολύ καιρό σε μία μόνο χώρα, ούτε και σε μία μόνο ήπειρο. Διαδόθηκαν σαν μια μεταδοτική αρρώστεια, με φορείς τις πολιτιστικές και πολιτικές πρωτοπορίες, στο Λονδίνο, τη Νέα Υόρκη και στην περιοχή του Σαν Φρανσίσκο γνωστή ως Χέιτ Άσμπιουρι.

Οι συνταγές των Καταστασιακών για την ανατροπή της «Θεαματικής

εμπορευματικής κοινωνίας” περιλάμβαναν «άγριες» (δηλ. ερήμην των συνδικαλιστικών φορέων) απεργίες, σαμποτάζ, λεηλασίες και ταραχές· κατά τη άποψή τους, αυτές ήταν οι γνήσιες μορφές που θα έπαιρναν οι αγώνες στο μέλλον και όχι οι πιο παραδοσιακές πολιτικές στρατηγικές. Το μακρύ θερμό καλοκαίρι του 1965 έδειχνε να τους επιβεβαιώνει.

ΓΟΥΑΤΣ

Τον Αύγουστο, στο γκέτο των μαύρων Γουάτς στο Λος Άντζελες, ξέσπασε μια ανοιχτή εξέγερση που κράτησε τρεις μέρες. Οι απόπειρες των αρχών για ειρηνευτικές συνομιλίες απέτυχαν ολοκληρωτικά: δεν υπήρχαν ηγέτες της αυθόρμητης εξέγερσης με τους οποίους να συνομιλήσουν. Αρχίζοντας από τις κάβες και τα οπλοπωλεία, το πλήθος ξεκίνησε ένα καρναβάλι συστηματικού πλιάτσικου, λεηλασιών και εμπρησμών. Η τάξη αποκαταστάθηκε με τη χρήση μιας ολόκληρης μεραρχίας πεζικού ενισχυόμενης από τανκς. Σκοτώθηκαν 32 άνθρωποι, τραυματίστηκαν 800 και συνελήφθησαν 3.000. Μόνο οι φωτιές προξένησαν στην πόλη ζημιές 30 εκατομμυρίων δολαρίων.

Για τους Καταστασιακούς, το Γουάτς ήταν μια «εξέγερση των εργατών καταναλωτών ενάντια στα εμπορεύματα. Στερούμενοι το μέλλον, αρνήθηκαν, μέσω της κλοπής και της δωρεάς, την εμπορευματική συναλλαγή».

Στη Νέα Υόρκη, η ριζοσπαστική ομάδα **Μαύρη Μάσκα** συνέδεσε την εξέγερση με τον δικό της αγώνα ενάντια στο καλλιτεχνικό κατεστημένο.

«Ένα νέο πνεύμα ανατέλλει. Όπως στους δρόμους του Γουάτς, ποθούμε την επανάσταση. Κάνουμε επίθεση στους θεούς σας... Τραγουδάμε τον θάνατο σας... ΚΑΤΑΣΤΡΕΨΤΕ ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ...

Ο αγώνας μας δεν μπορεί να κρέμεται στους τοίχους. Ας καταρρεύσει το παρελθόν, με τα χτυπήματα της εξέγερσης. Οι αντάρτες πόλης, οι μαύροι, οι άνθρωποι του μέλλοντος, είμαστε όλοι ξοπίσω σας. Στο διάολο η κουλτούρα σας, οι επιστήμες σας, οι τέχνες σας. Ποιους σκοπούς υπηρετούν; Οι μαζικές δολοφονίες σας δεν μπορούν να κρυφτούν. Ο βιομήχανος, ο τραπεζίτης, η μπουρζουαζία, με την απεριόριστη υποκρισία και τη χυδαιότητά τους, συνεχίζουν να συσσωρεύουν τέχνη την ίδια στιγμή που σφάζουν την ανθρωπότητα. Η ζωή σας έχει αποτύχει. Ο κόσμος ξεσηκώνεται ενάντια στην καταπίεσή σας. Υπάρχουν άνθρωποι προ των πυλών που αναζητούν έναν καινούργιο κόσμο. Η μηχανή, η κατάκτηση του χώρου και του χρόνου, είναι οι σπόροι του μέλλοντος οι οποίοι, θρεμμένοι απ' την βαρβαρότητά σας, θα μας πάνε μπροστά. Είμαστε έτοιμοι... ΑΣ ΕΞΕΚΙΝΗΣΕΙ Ο ΑΓΩΝΑΣ.»

ΟΙ ΜΠΗΤ

Στο μεταξύ, αλλού στις ΗΠΑ, σε διαμερίσματα, σε τζαζ μπαρ και καφέ, η γενιά των συγγραφέων και ποιητών γνωστών με το όνομα Μπητ, καλούσαν τον κόσμο να πάρει μια νέα κατεύθυνση. Μολονότι οι θέσεις τους ποτέ δεν υπήρξαν ξεκάθαρες, αν οι Μπητ είχαν κάποια πολιτική φιλοσοφία αυτή ήταν αναρχική, πράγμα που εκφραζόταν σαφέστατα στην ποίησή τους - ιδιαίτερα των Άλεν Γκίνζμπεργκ, Κένεθ Ρέξροθ, Λώρενς Φερλινγκέτι, Νταϊάν ντι Πρίμα και Τούλι Κούπφερμπεργκ.

“... Το Τσάρλεστον της οδού Τσάρλς
να παρουσιάζει την Αδεσφή μου Αϊλίν
και τους ναύτες της Κρονστάνδης...
Πολίτες να λένε στους αστυνομικούς να απομακρυνθούν...
Ο κόσμος ένα έργο τέχνης
Η ζωή μια απόλαυση
Το χωριό ξαναζωντανεύει...”

—το Γκρίνγκουιτς Βίλατζ των ονείρων μου, του Τούλι Κούπφερμπεργκ.

“... το να υποστηρίζεις την ανατροπή της κυβέρνησης είναι έγκλημα
το να την ανατρέψεις είναι κάτι άλλο

τα δυο μαζί, μερικές φορές ονομάζονται
επανάσταση
αλλά μην κοροϊδευόμαστε: η κυβέρνηση
δεν είναι το θέμα: είναι μόνο
μια καλή αρχή.

1. Σκοτώστε τον επικεφαλής της Dow Chemical

2. Καταστρέψτε το εργοστάσιο

3. Κάντε το ασύμφορο
να το ξαναχτίσουν,
δηλαδή, καταστρέψτε
την ιδέα του χρήματος
όπως το ξέρουμε,
απαλλαγείτε
από συμφέροντα,
αποταμιεύσεις,
κληρονομίες...»

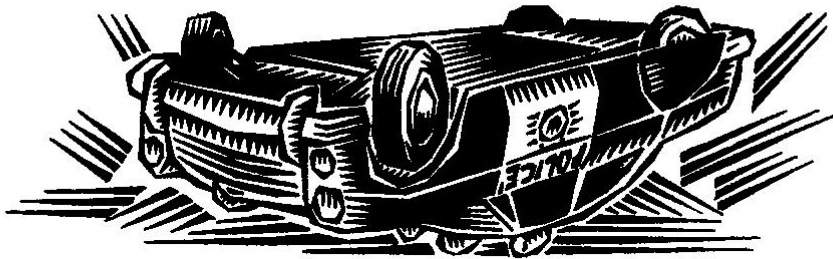
—Επαναστατική Επιστολή
No. 9 της Νταϊάν ντι Πρίμα.

Στο πάρκο του Golden Gate
τα παγόνια
Σκούζουν,
ανάμεσα στα πεσμένα φύλλα.
Οι ναύτες της Κρονστάνδης
παρελαύνουν στους δρόμους
της Βουδαπέστης.
Οι πέτρες των οδοφραγμάτων
σηκώνονται, θρυμματίζονται
Σε φηγούρες.
Παίρνουν το σχήμα της στρατιάς
των αγροτών του Μάγχο.
Τους δρόμους φωτίζουν δαυλοί.
Μουσκεμένα με βενζίνη τα κορμιά
των αναρχικών του Σολοβέτσκι
Καίγονται στις γωνιές των δρόμων.

Το πτώμα του Κροπότκιν κουβαλημένο
 Μπροστά από
 Γραφεία ξαρωμένων απ' τον φόβο γραφειοκρατών
 Σε όλες τις ομάδες εξόριστων
 Της Σιβηρίας κατατάσσονται οι νεκροί αντάρτες
 Ο Μπερνέρι, ο Ανδρέας Νιν,
 Έρχονται απ' την Ισπανία με μια λεγεώνα
 Ο Κάρολος Τρέσκα διασχίζει
 Τον Ατλαντικό με την Ταξιαρχία Μπέρκμαν.
 Ο Μπουχάριν έχει προσχωρήσει στο Έκτακτο
 Οικονομικό Συμβούλιο. Είκοσι εκατομμύρια
 Νεκροί Ουκρανοί αγρότες στέλνουν στάρι...

— Noretap-Noretsyh, του Κένεθ Ρέξροθ

ΜΠΕΡΚΛΕΪ

Η πανεπιστημιούπολη του Μπέρκλεϋ της Καλιφόρνια υπήρξε, το 1964, το σημείο ανάφλεξης του φοιτητικού κινήματος. Στην προσπάθειά τους να ανακόψουν τη διάδοση των ριζοσπαστικών ιδεών, οι πανεπιστημιακές αρχές κάλεσαν την αστυνομία για να συλλάβει έναν ακτιβιστή φοιτητή. 7.000 φοιτητές κύκλωσαν το περιπολικό και το κράτησαν «σε ομηρία» για δύο ημέρες έως ότου ικανοποιηθούν τα αιτήματά τους. Το «Κίνημα του Ελεύθερου Λόγου» είχε γεννηθεί.

Την επόμενη χρονιά, οι φοιτητές ενώθηκαν με τη νεολαία της περιο-

χής σε έναν αγώνα ενάντια στα σχέδια του Πανεπιστημίου για την ανάπλαση ενός κενού οικοπέδου. Οι διαμαρτυρούμενοι κατέλαβαν τον χώρο, βάζοντας βόμβες και καίγοντας μηχανήματα κατασκευής και κτήρια, για να δημιουργήσουν το «Πάρκο του Λαού».

ΟΙ ΣΚΑΦΤΙΑΔΕΣ (DIGGERS)

Το 1966 το Σαν Φρανσίσκο αντιμετώπιζε σοβαρή κρίση όταν χιλιάδες νέοι, εγκαταλείποντας τους γονείς, τα σχολεία και τις δουλειές τους, άρχισαν να καταφτάνουν άστεγοι και απένταροι στην πόλη. Οι αρχές τούς αρνήθηκαν κάθε βοήθεια, κι έτσι ο κόσμος βρήκε δικές του λύσεις μέσω της εθελοντικής δράσης και της αλληλοβοήθειας.

Οι Σκαφτιάδες, που πήραν το όνομά τους απ' του άγγλους αναρχικούς του 17ου αιώνα, καταπιάστηκαν με την αντιμετώπιση των προβλημάτων. Αρχικά, άνοιξαν μια κλινική για να σταματήσουν τη διάδοση των αφροδίσιων νοσημάτων και των ναρκωτικών, στην οποία η περίθαλψη παρέχεται δωρεάν· στη συνέχεια ένα κατάστημα όπου μοιράζονταν δωρεάν πράγματα που είχαν χαριστεί. Κατόπιν, οι Σκαφτιάδες οργάνωσαν τη δωρεάν στέγαση υπό κοινοβιακή μορφή, και ανέπτυξαν ένα δίκτυο πληροφόρησης μέσω ελεύθερων εφημερίδων. Τελικά, ανακήρυξαν το Χέιτ Άσμπιουρι «Ελεύθερη Πόλη».

Το παράδειγμα των Σκαφτιάδων βρήκε μιμητές σε πολλά μέρη των ΗΠΑ. Τέτοιο πράγμα δεν είχε ξαναδεί ο κόσμος, από την εποχή του «Ελεύθερου Πνεύματος». Μέσω χιλιάδων underground εφημερίδων με εκατομμύρια αναγνώστες η «Αντικουλτούρα» διαδόθηκε σαν πυρκαγιά και πήρε τα μυαλά μια ολόκληρης γενιάς. Όλες οι παγιωμένες αντιλήψεις τέθηκαν υπό αμφισβήτηση, ενώ διατυπώνονταν εναλλακτικές απόψεις και προτάσεις αναφορικά με την πολιτική, τη σεξουαλικότητα, την τέχνη, την εκπαίδευση, την ψυχολογία, την εργασία, την οικογένεια και τις διαπροσωπικές σχέσεις.

Σε χρόνο μηδέν, όλες οι ιδέες γίνονταν πράξη, καθώς οι άνθρωποι έστηναν Ελεύθερα Σχολεία, κοινόβια και κολλεκτιβίστικα εργαστήρια, ή απλώς γυρνούσαν την πλάτη τους στον κόσμο της κατανάλωσης και μ' έβαν υπνώσακο έπαιρναν τους ανοιχτούς δρόμους.

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

Ο απόηχος της εξέγερσης των φοιτητών του Μπέρκλεϋ έφτασε στη Γαλλία. Το 1966 στο Στρασβούργο οι φοιτητές εξέλεξαν πέντε Καταστασιακούς στη γραμματεία της Φοιτητικής Ένωσης. Η πρώτη τους πράξη, με το που πήραν τον έλεγχο, ήταν να χρησιμοποιήσουν όλα τα χρήματα της Ένωσης για να τυπώσουν μία καταστασιακή μπροσούρα με τίτλο “Για την αθλιότητα των φοιτητικών κύκλων”. Η δεύτερη ήταν να διαλύσουν την Ένωση.

Εξοργισμένες οι πανεπιστημιακές αρχές οδήγησαν τους Καταστασιακούς σε δίκη με την κατηγορία της «κατάχρησης φοιτητικών κονδυλίων». Ο δικαστής έκλεισε την αγόρευσή του με τα εξής λόγια:

“Οι κατηγορούμενοι δεν αρνήθηκαν ποτέ την κατηγορία. Παραδέχτηκαν αβίαστα ότι χρησιμοποίησαν 5.000 φράγκα από το ταμείο της Φοιτητικής Ένωσης για να τυπώσουν 10.000 μπροσούρες εμπνευσμένες από τις ιδέες της Καταστασιακής Διεθνούς. Τα κείμενα αυτά εκφράζουν ιδέες που δεν έχουν καμία σχέση με τους στόχους μιας Φοιτητικής Ένωσης. Αρκεί κανείς να τα διαβάσει για να καταλάβει πως αυτοί οι πέντε φοιτητές, που μόλις άφησαν πίσω τους την εφηβεία, που δεν έχουν καμιά πείρα απ’ την αληθινή ζωή, με τα μυαλά τους μπερδεμένα από κακοχωνεμένες φιλοσοφικές, κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές θεωρίες, βαρυστημένοι από την γκριζιά μονοτονία της καθημερινής τους ζωής, γεμάτοι κενοδοξία

και αλαζονεία, έχουν την θλιβερή αξίωση να γίνουν κριτές των πάντων, κι ακόμη, να υβρίζουν τους συμφοιτητές και τους καθηγητές τους, τον Θεό, τη θρησκεία, τον κλήρο, την κυβέρνηση και τα πολιτικά και κοινωνικά συστήματα όλου του κόσμου. Απορρίπτοντας κάθε μορφή ηθικής και περιορισμών, ο κυνισμός τους δεν διστάζει να εγκωμιάσει την κλοπή, το τέλος όλων των σπουδών, την κατάργηση της εργασίας, την πλήρη ανατροπή και μια παγκόσμια επανάσταση με μόνο στόχο την ανεμπόδιστη απόλαυση. Ο αναρχικός χαρακτήρας αυτών των θεωριών και η προπαγανδισή τους είναι κοινωνικά επιβλαβείς. Η ευρεία διάδοσή τους τόσο στους φοιτητικούς κύκλους όσο και στο ευρύτερο κοινό, μέσω του τοπικού, εθνικού και διεθνούς τύπου σνιστά απειλή ενάντια στην ηθικότητα, τις σπουδές και το καλό όνομα του πανεπιστημίου, απειλή, επομένως, ενάντια στο ίδιο το μέλλον των φοιτητών τους Στρασβούργου.”

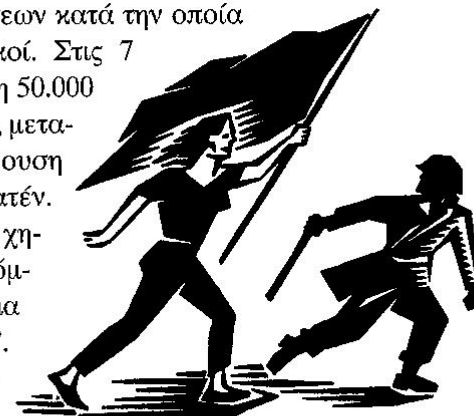
Ο δικαστής είχε δίκιο. Τέτοιες ιδέες όντως απειλούσαν τους 600.000 Γάλλους φοιτητές – ιδίως η προοπτική της «ανεμπόδιστης απόλαυσης». Στο Στρασβούργο ακολούθησαν συζητήσεις γύρω απ’ τη σεξουαλική απελευθέρωση στις οποίες συμμετείχε πλήθος κόσμου· στο Άντονι, το φυλάκιο που χώριζε τις εστίες θηλέων δέχτηκε επίθεση και κατεδαφίστηκε, ενώ στο Ζυσιέ οι φοιτητές κατάργησαν όλους τους κανονισμούς που αφορούσαν στις σεξουαλικές σχέσεις. Στη Ναντέρ, κοντά στο Παρίσι, οι **Λυσσασμένοι**, μια μικρή ομάδα «περιθωριακών του κολλεγίου» ευθυγραμμισμένων με τις ιδέες της Καταστασιακής Διεθνούς, οδήγησαν ομάδες φοιτητών και φοιτητριών στην κατάληψη των χωριστών εστιών. Πολύ γρήγορα, αυτή η πράξη μιας μικροσκοπικής ομάδας σχεδόν γονάτισε ολόκληρο το γαλλικό κράτος και επανέφερε στον σύγχρονο κόσμο το όραμα της επανάστασης.

Οι αναρχικοί προχώρησαν αμέσως σε πορεία διαμαρτυρίας, επικεφαλής της οποίας ήταν ο **Ντανιέλ Κον Μπεντίτ** που μόλις είχε αποβληθεί από τις πανεπιστημιακές αρχές της Ναντέρ. Η άφιξη 80 αστυνομικών εξόργισε πολλούς φοιτητές, οι οποίοι εγκατέλειψαν τα μαθήματά τους για να πάρουν μέρος στη σύγκρουση και να απομακρύνουν την αστυνομία από το πανεπιστήμιο. Ενθουσιασμένοι από την υποστήριξη οι αναρχικοί, κατέλαβαν το κτήριο της διοίκησης, όπου συγκάλεσαν μαζική συνέλευση. Η κατάληψη εξαπλώθηκε, το πανεπιστήμιο της Ναντέρ περικυκλώθηκε απ' την αστυνομία και οι πανεπιστημιακές αρχές ανέστειλαν τη λειτουργία του.

Την επομένη, οι φοιτητές της Ναντέρ συγκεντρώθηκαν γύρω απ' τον Κον Μπεντίτ στο πανεπιστήμιο της Σορβόννης στο κέντρο του Παρισιού. Κάτω από συνεχή αστυνομική πίεση, και με περισσότερες από 500 συλλήψεις, η οργή των φοιτητών τελικά ξέσπασε σε οδομαχίες που κράτησαν πέντε ώρες. Η αστυνομία επιτέθηκε με γκλομπ και δακρυγόνα ακόμη και σε περαστικούς. Ο Κον Μπεντίτ συνελήφθη και κρατήθηκε για «ανάκριση».

Η ολοκληρωτική απαγόρευση των διαδηλώσεων και το κλείσιμο της Σορβόννης έφεραν χιλιάδες φοιτητές στους δρόμους. Η αυξανόμενη αστυνομική βία στάθηκε αφορμή να στηθούν τα πρώτα οδοφράγματα. Ακολούθησε μια νύχτα συγκρούσεων κατά την οποία τραυματίστηκαν 350 αστυνομικοί. Στις 7 Μαΐου, μια δυναμική διαδήλωση 50.000 ανθρώπων κατά της αστυνομίας, μεταβλήθηκε σε ολόήμερη σύγκρουση στους δρόμους του Καρτιέ Λατέν. Οι διαδηλωτές απάντησαν στα χημικά αέρια της αστυνομίας με βόμβες μολότοφ και με το σύνθημα «Ζήτω η Παρισινή Κομμούνα». Το ξημέρωμα βρήκε 250 αστυνομικούς τραυματισμένους.

Μέχρι τις 10 Μαΐου, οι συνεχείς μαζικές διαδηλώσεις ανάγκασαν τον Υπουργό Παιδείας να ξεκινήσει διαπραγματεύσεις με τον Κον Μπεντίτ. Αλλά ακόμη και στη διάρκεια των συνομιλιών, έξω στους δρόμους στήθηκαν 60 οδοφράγματα. Αυτή τη φορά ενώθηκαν με τους φοιτητές νεαροί εργάτες, ενώ τα επίσημα συνδικάτα καταδίκασαν την αστυνομική βία. Οι τεράστιες διαδηλώσεις σε ολόκληρη τη Γαλλία έφτασαν στο α-

ποκορύφωμά τους στις 13 Μαΐου, με ένα εκατομμύριο κόσμο να βρίσκεται στους δρόμους του Παρισιού.

Αντιμέτωπη με αυτή τη μαζική διαμαρτυρία, η αστυνομία εγκατέλειψε το Καρτιέ Λατέν. Οι φοιτητές κατέλαβαν αμέσως τη Σορβόννη, εκλέγοντας έναν Λυσσασμένο, τον **Ρενέ Ριεζέλ**, επικεφαλής της Επιτροπής Κατάληψης. Σύντομα ακολούθησαν κατάληψεις σε όλα τα γαλλικά πανεπιστήμια. Από τη Σορβόννη ξεχυνόταν μια πλημμύρα προπαγανδιστικών φυλλαδίων, προκηρύξεων και αφισών, αλλά και μια σειρά από τηλεγραφήματα προς τους κυβερνήτες του κόσμου:

“17 Μαΐου/ 1968/ Πολιτικό γραφείο Κομμουνιστικού Κόμματος Κίνας/ Πύλη της εποράνιας ειρήνης/ Πεκίνο/ Τρέμετε, γραφειοκράτες/ Η διεθνής εξουσία των εργατικών συμβουλίων σύντομα θα σας σαρώσει/ Η ανθρωπότητα θα ευτυχήσει μόνο όταν ο τελευταίος γραφειοκράτης κρεμαστεί απ’ τα έντερα του τελευταίου καπιταλιστή/ Ζήτω οι κατάληψεις εργοστασίων/ Ζήτω η μεγάλη προλεταριακή επανάσταση του 1927, που προδόθηκε από τους σταλινικούς/ Ζήτω το προλεταριάτο της Καντάνας, που σήκωσε τα όπλα ενάντια στον αποκαλούμενο Λαϊκό Στρατό/ Ζήτω οι εργάτες και φοιτητές της Κίνας που επιτέθηκαν ενάντια στην αποκαλούμενη Πολιτιστική Επανάσταση και τη γραφειοκρατική μαοϊκή τάξη πραγμάτων/ Ζήτω η Επανάσταση/ Κάτω το κράτος/ Επιτροπή Κατάληψης της Αυτόνομης και Λαϊκής Σορβόννης!”

Οι παραδοσιακές «ριζοσπαστικές» σχέτες ήταν πια απομονωμένες και αναζητούσαν μανιωδώς υποστήριξη. Οι εξελίξεις σύντομα ξεπέρασαν ακόμα και τους Λυσσασμένους.

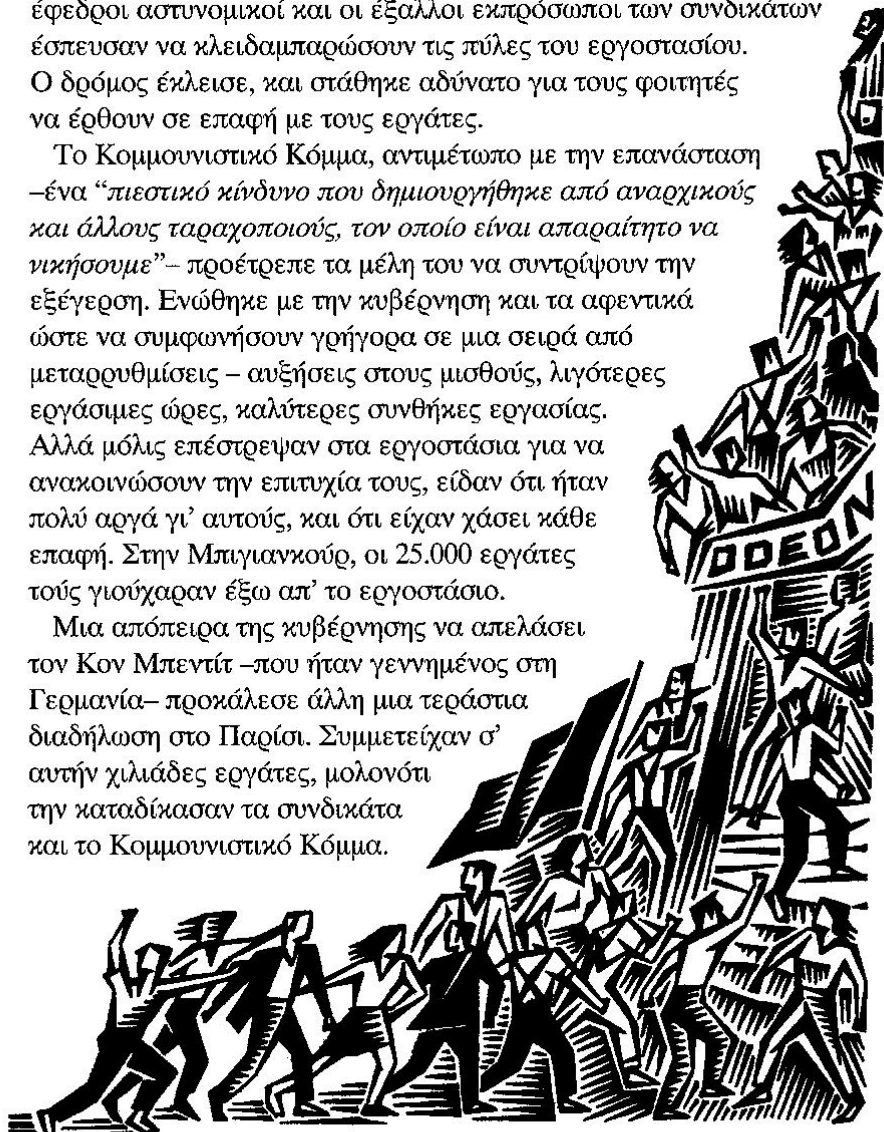
Στις 15 Μαΐου οι εργάτες της Sud-Aviation κλείδωσαν τα διευθυντικά στελέχη στα γραφεία της διεύθυνσης και κατέλαβαν το εργοστάσιο. Την επόμενη μέρα έγινε κατάληψη στην Κλεόν-Ρενό και ακολούθησαν το Λόκχιντ-Μπωβέ και το Μυσέλ-Ορλεάν. Εκείνη τη νύχτα, το Εθνικό Θέατρο του Παρισιού, το Οντεόν, κατελήφθη για να μετατραπεί σε χώρο διαρκούς μαζικής συνέλευσης. Την επομένη έγινε κατάληψη στο μεγαλύτερο γαλλικό εργοστάσιο, τη Ρενώ-Μπιγιανκούρ. Μέχρι τις 17 Μαΐου εκατό εργοστάσια στο Παρίσι βρίσκονταν στα χέρια των εργατών. Μέσα σε τρεις μέρες οι απεργίες και οι κατάληψεις γενικεύτηκαν, με τη συμμετοχή έξι εκατομμυρίων ανθρώπων. Οι Λυσσασμένοι της Σορβόννης αμέσως ετοιμάστηκαν να ενωθούν με τους εργάτες της Ρενώ. Τέσ-

σερις χιλιάδες φοιτητές, κάτω από τα μαυροκόκκινα πανό των αναρχικών, κατευθύνθηκαν προς το κατειλημμένο εργοστάσιο.

Το κράτος και τα συνδικάτα ζούσαν τώρα τον χειρότερο εφιάλτη τους – μια συμμαχία εργατών-φοιτητών. Κλήθηκαν δέκα χιλιάδες έφεδροι αστυνομικοί και οι έξαλλοι εκπρόσωποι των συνδικάτων έσπευσαν να κλειδαμπαρώσουν τις πύλες του εργοστασίου. Ο δρόμος έκλεισε, και στάθηκε αδύνατο για τους φοιτητές να έρθουν σε επαφή με τους εργάτες.

Το Κομμουνιστικό Κόμμα, αντιμέτωπο με την επανάσταση –ένα “πιστικό κίνδυνο που δημιουργήθηκε από αναρχικούς και άλλους ταραχοποιούς, τον οποίο είναι απαραίτητο να νικήσουμε”– προέτρεπε τα μέλη του να συντρίψουν την εξέγερση. Ενώθηκε με την κυβέρνηση και τα αφεντικά ώστε να συμφωνήσουν γρήγορα σε μια σειρά από μεταρρυθμίσεις – αυξήσεις στους μισθούς, λιγότερες εργάσιμες ώρες, καλύτερες συνθήκες εργασίας. Αλλά μόλις επέστρεψαν στα εργοστάσια για να ανακοινώσουν την επιτυχία τους, είδαν ότι ήταν πολύ αργά γι’ αυτούς, και ότι είχαν χάσει κάθε επαφή. Στην Μπιγιαγκούρ, οι 25.000 εργάτες τούς γιούχαραν έξω απ’ το εργοστάσιο.

Μια απόπειρα της κυβέρνησης να απελάσει τον Κον Μπεντίτ –που ήταν γεννημένος στη Γερμανία– προκάλεσε άλλη μια τεράστια διαδήλωση στο Παρίσι. Συμμετείχαν σ’ αυτήν χιλιάδες εργάτες, μολονότι την καταδίκασαν τα συνδικάτα και το Κομμουνιστικό Κόμμα.

Καθώς οι ειδικές δυνάμεις της αστυνομίας είχαν κλείσει τον δρόμο προς το Δημαρχείο, ξέσπασαν οι σφοδρότερες μέχρι τότε συγκρούσεις. Κάηκε το Χρηματιστήριο και λεηλατήθηκαν δυο αστυνομικά τμήματα. Την ίδια μέρα έγιναν συγκρούσεις στη Λυών, το Μπορντό, τη Νάντ και το Στρασβούργο.

Το μέλλον τώρα διακυβευόταν. Καθώς εντεινόταν οι διαδηλώσεις στους δρόμους και οι καταλήψεις συνεχίζονταν, ο Πρόεδρος Ντε Γκωλ, προετοιμαζόταν να χρησιμοποιήσει “άλλα μέσα”. Κρυφά, οι αρχιστρατήγοί του έθεσαν σε επιφυλακή 20.000 πιστούς στρατιώτες για να τους χρησιμοποιήσουν στο Παρί-

σι. Στις 30 Μαΐου, ένα εκατομμύριο υποστηρικτές της κυβέρνησης διαδήλωσαν μέσα στην πρωτεύουσα φωνάζοντας το σύνθημα “ο Κον Μπεντίτ στον θάλαμο αερίων” – καθώς ο Κον Μπεντίτ ήταν Εβραίος. Ο Ντε Γκωλ ανακοίνωσε την επιλογή: γενικές εκλογές ή εμφύλιος πόλεμος.

Άρχισαν να εμφανίζονται παραστρατιωτικές ομάδες, τα τηλεοπτικά στούντιο καταλήφθηκαν απ’ την αστυνομία και ύστερα από αιμαχίες, πάνοπλοι αστυνομικοί κατέκλυσαν το υπό κατάληψη ταχυδρομείο στη Ρουέν. Στις 7 Ιουνίου, η αστυνομία επιτέθηκε στα χαλυβουργεία Φλυν και ξεκίνησαν συγκρούσεις που κράτησαν τέσσερις μέρες και είχαν ως αποτέλεσμα έναν νεκρό εργάτη και εκατό τραυματίες. Τρεις μέρες αργότερα, οι εργάτες της Ρενώ δέχτηκαν πυροβολισμούς από την αστυνομία: δύο σκοτώθηκαν και έντεκα τραυματίστηκαν σοβαρά.

Σε απάντηση ξέσπασαν νέες συγκρούσεις γύρω από τα 73 οδοφράγματα στο Καρτιέ Λατέν, που κατέληξαν στο κλείσιμο της Σορβόνης. Οι τραυματίες ξεπέρασαν τους χίλιους. Στις 12 Ιουνίου, όλες οι διαδηλώσεις απαγορεύτηκαν, οι ριζοσπαστικές ομάδες τέθηκαν εκτός νόμου και τα μέλη τους συνελήφθησαν. Η Γενική Απεργία και οι καταλήψεις, δεχόμενες ολομέτωπη επίθεση, με την κρα-

τική βία να κλιμακώνεται διαρκώς, την έντονη αντίδραση και το ξεπούλημα των κομμουνιστών και των συνδικάτων, διαλύθηκαν.

Ο Μάης του '68 συνοψίστηκε από τους Καταστασιακούς ως εξής:

“Αν απέτυχε, αυτό συνέβη μόνο επειδή ο αυθόρμητος προσανατολισμός του προς τα Εργατικά Συμβούλια έγινε δίχως προπαρασκευή... Την «χαρραγή, που σε μια στιγμή έρχεται να φωτίσει ολόκληρο το σχήμα ενός καινούργιου κόσμου», αυτό είδαμε ετούτο τον Μάη στη Γαλλία. Οι κόκκινες και μαύρες σημαίες της εργατικής δημοκρατίας ανέμισαν μαζί. Το τσεκούρι είναι ακουμπισμένο στη ρίζα του δέντρου. Τώρα είμαστε βέβαιοι ότι όλα όσα κάναμε θα έχουν μια ικανοποιητική κατάληξη.”

ΔΩΔΕΚΑ

Η ΑΡΝΗΣΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

«Αυτοί οι άνθρωποι – θέλουν επανάσταση...»

Ο παγκόσμιος αντιεξουσιαστικός αναβρασμός στη Γαλλία της δεκαετίας του '60 σηματοδότησε μια κρίσιμη καμπή της σύγχρονης κοινωνίας. Ο νέος αυτός ριζοσπαστισμός αμφισβητούσε κάθε πλευρά της κοινωνικής ζωής – τις σεξουαλικές σχέσεις, την οικογένεια, την ιδιοκτησία, την εκπαίδευση, την κουλτούρα, την πολιτική, το χρήμα. Μολονότι η αμφισβήτηση αρχικά εκδηλώθηκε στα λύκεια και στα πανεπιστήμια, στη Γαλλία εξαπλώθηκε και στα εργοστάσια, και η εξάπλωσή της ανακόπηκε μόνο χάρη στη συνδρομή μιας απεγνωσμένης και εξαλλης αριστεράς. Αυτό όμως ήταν προσωρινό. Μέσα σ' ένα χρόνο, ο αγώνας έμελλε να συνεχιστεί με ακόμα μεγαλύτερη δύναμη, αυτή τη φορά στοχεύοντας στην ίδια την καρδιά του καπιταλισμού – στην ιδέα της εργασίας.

Η ψευδαίσθηση της μεταπολεμικής πολιτικής ηρεμίας και του συμβιβασμού έγινε θρύψαλα. Ο ρόλος των σοσιαλιστικών και των μαρξιστικών κομμάτων αναγνωρίστηκε ως μια απάτη, η συγκεντρωτική γραφειοκρατία αποκαλύφθηκε ως βαθιά εξουσιαστική και οι ηγέτες των συνδικάτων φάνηκε ότι δρούσαν υπέρ των συμφερόντων του καπιταλισμού. Ποτέ ξανά δεν θα μπορούσαν οι πολιτικοί, οι γραφειοκράτες, οι αριστεροί και τα αφεντικά των συνδικάτων να εξομαλύνουν τα πράγματα. Στο μέλλον, θα απαιτούνταν λιγότερο εκλεπτυσμένες μέθοδοι.

ΙΤΑΛΙΑ 1969

«...μια κακή χρονιά για την παραγωγή...»

Η Ιταλία, όπως οι περισσότερες χώρες του κόσμου, είχε γνωρίσει μεγάλες ταραχές στα πανεπιστήμιά της, μόνο που εδώ οι φοιτητές είχαν δημιουργήσει ισχυρούς δεσμούς με τα εργοστάσια, ιδίως της Φιάτ στο Τορίνο και της Πιρέλλι στο Μιλάνο.

Το 1969 ξεκίνησε, όπως πάντα, με τα αφεντικά και τα συνδικάτα να αρχίζουν τις τελετουργικές διαπραγματεύσεις γύρω απ' τους μισθούς και την παραγωγικότητα. Ξαφνικά, στις εγκαταστάσεις της Φιάτ, γνω-

στές και ως «κάτεργα», οι εργασίες διακόπηκαν και χιλιάδες νεαροί εργάτες κατέλαβαν το εργοστάσιο. Πίσω από τα οδοφράγματα τους, αφηφώντας το συνδικάτο τους, οι απεργοί επέβαλαν τα δικά τους αιτήματα για υψηλότερους μισθούς και μικρότερο φόρτο εργασίας. Στη διάρκεια του «Θερμού Φθινοπώρου», οι αυτόνομες απεργιακές κινητοποιήσεις απλώθηκαν από το Τορίνο στο Μιλάνο και στην υπόλοιπη Ιταλία.

Κινητήρια δύναμη των αγώνων στη Φιάτ ήταν οι νεοφερμένοι μετανάστες από τον νότο. Εξοργισμένοι με τους απάνθρωπους ρυθμούς της αλυσίδας παραγωγής, η πρώτη τους αντίδραση ήταν να αρνηθούν να εμφανιστούν στην δουλειά. Το 1969, η Φιάτ έχασε 20 εκατομμύρια εργατοώρες: καθημερινά, το 10% των 180.000 του εργατικού δυναμικού δεν χτυπούσε κάρτα. Οι απεργίες στοίχισαν στη Φιάτ άλλα 20 εκατομμύρια εργατοώρες. Όμως σύντομα οι εργάτες ανέπτυξαν ακόμα πιο σκληρές μορφές πάλης ενάντια στις μισητές συνθήκες εργασίας. Η λεπτομερής γνώση του πολύπλοκου εργοστασίου τους επέτρεπε να σταματούν τα πάντα, κάνοντας απλώς μια μικρή απεργία στο σωστό σημείο της γραμμής παραγωγής. Στις συνεχείς απεργίες είχε προστεθεί ένα ατελείωτο κύμα αυθόρμητων «συγκεντρώσεων» και συχών σαμποτάζ που κόστιζαν στο εργοστάσιο πολλά χρήματα.

Δεν ήταν η εργασία ο μόνος στόχος. Εδώ και πολύ καιρό τα συνδικάτα συνεργάζονταν με τα αφεντικά για να

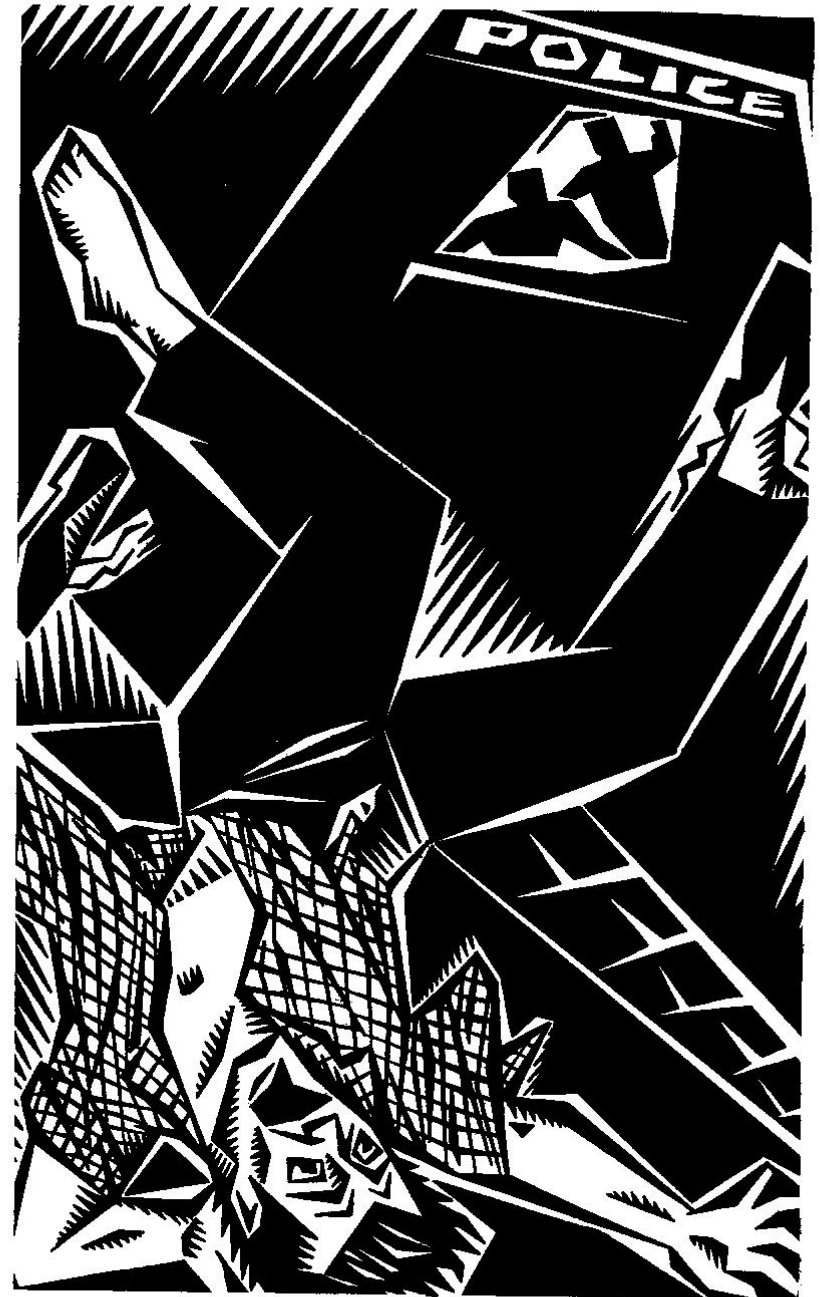
διασφαλιστεί η απρόσκοπτη πορεία της παραγωγής. Τώρα όμως οι νεαροί εργάτες πίστευαν ότι η δύναμή τους βρίσκεται στη μαζική τους παρουσία μέσα στο εργοστάσιο και όχι στους μεμονωμένους συνδικαλιστές εκπροσώπους τους που διαπραγματεύονται στα γραφεία των διευθυντών. Εάν η διεύθυνση ήθελε να συζητήσει για κάποιες αλλαγές θα έπρεπε να συναντηθεί με τους εργάτες, πρόσωπο με πρόσωπο, μέσα στο εργοστάσιο – αν τολμούσε. Αυτός ο νέος τρόπος διαπραγμάτευσης κατέστησε περιττά τα συνδικάτα και προκάλεσε τα αφεντικά. Όπως το έθεσε ο Ανιέλι, το αφεντικό της Φιάτ:

“Σήμερα, η απειθαρχία και η παρανομία έχουν εξαπλωθεί: απεργίες, στάσεις εργασίας και πορείες μέσα στο εργοστάσιο. Διαδηλώσεις ενάντια στην εντατικοποίηση, ενάντια στην βαθμολόγηση – ενάντια σε όλα! Τα συνδικάτα λένε πως δεν ξέρουν τίποτα και μπορώ κάλλιστα να τα πιστέψω. Αυτοί οι άνθρωποι δεν αγωνίζονται για μεταρρυθμίσεις – θέλουν επανάσταση!”

Η επιτυχία «αυτών των ανθρώπων» ανάγκασε το κράτος να εφαρμόσει μια νέα πολιτική, τη “Στρατηγική της Έντασης”. Δημιουργήθηκε σκόπιμα μια ατμόσφαιρα ανασφάλειας και φόβου για να διευκολύνει το πέρασμα σκληρών μέτρων ενάντια στους ριζοσπάστες.

Αυτή η «νέα πολιτική» εγκαινιάστηκε στο Μιλάνο, στις 12 Δεκεμβρίου του 1969. Μια έκρηξη βόμβας σε μια τράπεζα γεμάτη κόσμο προκάλεσε 16 θανάτους και 88 τραυματισμούς. Αυτή η βόμβα, και πολλές άλλες που ακολούθησαν, ήταν έργο φασιστικών ομάδων που είχαν στενές σχέσεις με την Ιταλική Μυστική Αστυνομία. Κατηγορήθηκαν όμως οι αναρχικοί και ακολούθησαν σκληρές διώξεις. Συνελήφθησαν και ανακρίθηκαν δυο μιλανέζοι αναρχικοί, ο **Τζιοβάνι Πινέλι**, εργάτης σιδηροδρόμων, και ο **Πιέτρο Βαλπρέντα**, χορευτής. Σύμφωνα με την αστυνομία, ο Πινέλι «ομολόγησε», αλλά κατάφερε, παρουσία έξι αστυνομικών, να φτάσει σ’ ένα παράθυρο, να το ανοίξει και να πηδήξει από τον τέταρτο όροφο.

Παρά τη στρατηγική αυτή –145 εκρήξεις βομβών, μαζικές επιχειρήσεις-σκούπα της αστυνομίας και 10.000 εργάτες υπόδικοι– η «άρνηση της εργασίας» ξεχύθηκε από τα εργοστάσια έξω στην κοινωνία. Αυτό που ξεκίνησε ως αίτημα για μείωση των εργάσιμων ωρών της εβδομάδας σε 40 και για διακοπές, μετατράπηκε σε αντίσταση ενάντια στην ε-

νατικοποίηση, σε σαμποτάζ στη γραμμή παραγωγής, απόρριψη των συνδικάτων και κατάληψη των εργοστασίων, για να οδηγήσει τελικά στην απόρριψη ολόκληρου του συστήματος εργασίας. Η άρνηση εξαπλώθηκε σε κάθε πλευρά της ζωής, επηρεάζοντας ολόκληρη την ιταλική κοινωνία. Βρήκε πρόσφορο έδαφος στις νέες φουρνιές φοιτητών, στη νεολαία των πόλεων, και στους μαθητές (τον Δεκέμβριο του 1970 πάνω από 500 σχολεία βρισκόνταν υπό κατάληψη), και οδήγησε σε πράξεις όπως άρνηση πληρωμής εισιτηρίου στα μέσα μεταφοράς, άρνηση πληρωμής ενοικίου και κατάλειψες χιλιάδων σπιτιών από άστεγους.

Μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1970 η εξέγερση είχε μετατραπεί σε ένα μαζικό κίνημα –την **Αυτονομία**– το οποίο συγκέντρωνε στους κόλπους του νεαρούς εργοστασιακούς εργάτες, φοιτητές, τη νεολαία των πόλεων, «περιθωριακούς» και άνεργους. Από τις εμπειρίες των τελευταίων χρόνων της δεκαετίας του '60 το κίνημα είχε κληρονομήσει μια βαθιά δυσπιστία προς τα συνδικάτα, το Κομμουνιστικό Κόμμα και άλλες μορφές συγκεντρωτικής πολιτικής, και προτιμούσε τη δημιουργία νέων τρόπων οργάνωσης. Οι νεαροί εργάτες, καταλαμβάνοντας ολόκληρες γειτονιές στις μεγάλες πόλεις, δημιούργησαν μεγάλες κομμουνές: οι παραδοσιακοί τρόποι ζωής παραμερίστηκαν για χάρη συλλογικών πειραματισμών (μεταξύ των οποίων και πολλά κοινόβια ομοφυλόφιλων). Τα πάντα μετασχηματίζονταν, ιδιαίτερα χάρη στον φεμινισμό. Ανεξάρτητοι ραδιοσταθμοί, όπως το **Ράδιο Αλίκη** στη Μπολόνια, κρατούσαν το κίνημα σε επαφή με τον εαυτό του.

Στο Μιλάνο το 1976, 20.000 νέοι μαζεύτηκαν για ένα μουσικό φεστιβάλ προτού βγουν στους δρόμους και συγκρουστούν με την αστυνομία. Το φθινόπωρο εκείνης της χρονιάς, το κίνημα έστρεψε την δράση του στην *“αυτόνομη τιμολόγηση”* –τη λεγόμενη «αυτομείωση τιμών». Δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι κατέβαιναν στο κέντρο του Μιλάνου, της Ρώμης και της Μπολόνια για να απαλλοτριώσουν αγαθά από τα πολυτελή καταστήματα και να διακηρύξουν μείωση των τιμών στους κινηματογράφους, τα θέατρα και τα εστιατόρια.

Η πιο δραστική απόπειρα «μείωσης τιμών» έγινε τον Δεκέμβριο της ίδιας χρονιάς, στη Σκάλα του Μιλάνου. Στις 7 του μήνα ήταν η έναρξη της νέας σαιζόν για την όπερα (ενός ετήσιου ξεφαντώματος της αστικής τάξης της πόλης, όπου η τιμή του εισιτηρίου ξεπερνούσε το εβδομαδιαίο ενός εργάτη). Οι αυτόνομοι του Μιλάνου ανακοίνωσαν ότι δεν μπορούσαν να επιτρέψουν αυτήν την *“εσκεμμένη πρόκληση”*. Η προεμέρα βρήκε την όπερα περικυκλωμένη από χιλιάδες βαριά οπλισμένους άνδρες των ειδικών δυνάμεων της αστυνομίας. Η ολονύχτια μάχη είχε ως αποτέλεσμα 7 νεαρούς βαριά τραυματίες και 300 συλλήψεις. Η παράσταση της όπερας έγινε κανονικά.

ΠΑΝΚ

«Πρέπει να είναι Ρώσοι...»

Η ιταλική εξέγερση σύντομα οδηγήθηκε προς νέες κατευθύνσεις από τη νεολαία της Βρετανίας. Το 1975 ήταν χρονιά μεγάλης ανεργίας και απότομης αύξησης του κόστους ζωής. Εκείνο το χειμώνα, μια Παρασκευή βράδυ, ένα καινούργιο συγκρότημα, που έπαιζε μπροστά σε φοιτητές της σχολής καλών τεχνών, εξόργισε τόσο τους διοργανωτές της συναυλίας ώστε έκοψαν την παροχή ρεύματος δέκα μόλις λεπτά αφ'ότου είχε ανέβει το συγκρότημα στη σκηνή. Οι **Sex Pistols** είχαν καταφτάσει. Όπως είτε αργότερα ένας κριτικός για τη μουσική τους: *“Το γεγονός ότι δεν είναι πειθαρχημένη με εμποδίζει να τη συμπαθήσω”*.

Οι Sex Pistols ήταν ένας καταλύτης: η «χαμένη γενιά» του '70, ανδρώθηκε στο πανκ κίνημα μέσω της μουσικής τους και της μουσικής πολλών άλλων συγκροτημάτων που ακολούθησαν. Συνδυάζοντας μουσική και στίχους ακραίου θυμού και ενέργειας, μιλούσαν για το κοινό τους:

“Αυτό ενοχλεί τα παιδιά σήμερα. Αισθάνονται περιορισμένα σε οτιδήποτε προσπαθούν να κάνουν... Με τους Pistols εισπράττουν ένα είδος ελευθερίας. Στην εποχή μας, σ’ αυτήν την ηλικία πρέπει να μάθεις να φτύνεις κατάμουτρα την εξουσία, αλλιώς θα σε υποτάξουν.”

Το 1976 η δημοτικότητα του πανκ μεγάλωσε και οι Sex Pistols κυκλοφόρησαν το πρώτο τους σίνγκλ, το *Anarchy in the UK*. Τον Δεκέμβριο εμφανίστηκαν σε τηλεοπτικό σόου μαζί με τον μάνατζέρ τους, τον Μάλκομ Μακλάρεν, πρώην φοιτητή της σχολής καλών τεχνών που γνώριζε τις θεωρίες των αναρχικών και των Καταστασιακών. Ο Μακλάρεν εξήγη-

σε στους τηλεθεατές πώς οι Sex Pistols ακολουθούσαν τη θεωρία του Μπακούνιν ότι «για να δημιουργήσεις πρέπει πρώτα να καταστρέψεις». Οι τηλεθεατές εξοργίστηκαν με όσα είδαν και άκουσαν εκείνο το βράδυ. Ένας φορτηγατζής «συνγύστηκε τόσο πολύ που κλώτσησε την οθόνη της έγχρωμης τηλεόρασής του, αξίας 380 λιρών», για να μη βλέπει άλλο η οικογένειά του.

Το θέαμα όμως έμελλε να συνεχιστεί. Το 1977 έκλειναν 25 χρόνια από την στέψη της Βασίλισσας Ελισάβετ Β΄. Το έθνος αγαλλιούσε. Ως συνεισφορά στους εορτασμούς, οι Sex Pistols κυκλοφόρησαν το τραγούδι *God save the Queen*, το οποίο, μεταξύ άλλων, περιέγραφε τη Βασίλισσα ως «καθυστερημένη». Ένα μπλουζάκι των Sex Pistols, που έδειχνε την Αυτής Μεγαλειότητα με μια παραμιάνα περασμένη στη

μύτη, προκάλεσε ακόμη μεγαλύτερη δημόσια κατακραυγή. Ένας αγανακτισμένος αναγνώστης έγραψε σε μια εφημερίδα: «*Ελπίζω, όποιος τύπωσε αυτό το επαίσχυντο μπλουζάκι να τιμωρηθεί αυστηρά. Πρέπει να είναι Ρώσοι...*». Άλλοι ακολούθησαν ακόμη σκληρότερη γραμμή. Στις 20 Ιουνίου, ο τραγουδιστής των Sex Pistols **Τζώνυ Ρότεν** έπεσε θύμα ενέδρας μιας ομάδας μεσήλικων που του χάραξαν το πρόσωπο με ξυράφια.

Κανείς δεν ήταν ασφαλής. Σε μια παρέλαση στο Λονδίνο ένας νεαρός πανκ ξέφυγε απ' το πλήθος και πυροβόλησε τη Βασίλισσα – μ' ένα ψεύτικο πιστολάκι. Με τον Τζώνυ Ρότεν στιγματισμένο πλέον ως τον υπ' αριθμ. 1 Δημόσιο Εχθρό, απαγορεύτηκε στους Sex Pistols να παίξουν στο Ηνωμένο Βασίλειο, όπως επίσης απαγορεύτηκε η ραδιοφωνική μετάδοση των τραγουδιών του δίσκου τους. Ακόμα κι έτσι, το *God save the Queen* έφτασε στην κορυφή των τσάρτς.

Το πανκ, τώρα, έκανε την εμφάνισή του σε ολόκληρη τη Βρετανία. Μια κυνική και απογοητευμένη νεολαία υιοθετούσε το απλό και άμεσο μήνυμα της αναρχίας, δημιουργώντας με το ντύσιμό της μια ορατή μεταφορά της φιλοσοφίας της. Έναν αιώνα πριν, ο **Όσκαρ Ουάιλντ**, που έβλεπε με συμπάθεια τον αναρχισμό, είχε πει: «*Πρέπει κανείς είτε να είναι ένα έργο τέχνης είτε να φορά ένα έργο τέχνης*». Ο Μακλάρεν άνοιξε στο Τσέλσι ένα «αντι-μοδάτο» ρουχάδικο, το «*Sex*», που αργότερα μετονομάστηκε σε «*Seditionaries*». Η πανκ μόδα παρωδούσε την κοινωνία της εποχής εκείνης, με ενσυνείδητη ειρωνεία. Σύμβολα σκλαβιάς και υποδούλωσης –όπως αλυσίδες και δέρματα–, άρνησης και εξέγερσης –όπως το μαύρο και η λέξη «αναρχία»–, φτώχειας και στέρησης –όπως σιτισμένα και μπαλωμένα υφάσματα– συνδυάζονταν για να δημιουργήσουν μια αντιμίδα. Οι πανκ έγιναν οι ίδιοι έργα τέχνης – ή αντι-τέχνης: ο καθένας ένα μοναδικό. Όπως έγραψε ένας παρατηρητής εκείνης της εποχής: «*Το πανκ είναι ένας συρμός της αναρχίας όπως κάποτε υπήρξε το ντανταϊστικό “Καμπαρέ Βολταίρ”. Και ποιος το ‘χει ακουστά;*»

ΦΕΜΙΝΙΣΜΟΣ

«Ο φεμινισμός εφαρμόζει τα κηρύγματα του αναρχισμού...»

Ο φεμινισμός και ο αναρχισμός ήταν πάντοτε στενά συνδεδεμένοι. Η αρχαιότερη αναρχική εφημερίδα, η *Freedom*, εκδόθηκε το 1886 από μια γυναίκα, την **Σάροτ Ουίλσον**. Πολλές επιφανείς φεμινίστριες ήταν και αναρχικές, όπως η πρωτοπόρος **Μαρί Γουόλστοουνκραφτ** και η ακάματη υπέρμαχος της γυναικείας απελευθέρωσης, η **Έμμα Γκόλντμαν**:

“Τα εκπληκτικά επιτεύγματα των γυναικών σε όλους τους επαγγελματικούς χώρους έχουν αποστομώσει για πάντα όσους φλυαρούσαν περί κατωτερότητας του γυναικείου φύλου. Αν κάποιος παραμένουν προσκολλημένοι σε τέτοια φετίχ, είναι επειδή μισούν όσο τίποτε άλλο το γεγονός ότι απειλείται η εξουσία τους. Αυτό είναι το χαρακτηριστικό όλων των εξουσιών, είτε πρόκειται για τον αφέντη δούλων τους οποίους εκμεταλλεύεται, είτε για τον άνδρα που διαφεντεύει τη γυναίκα. Ωστόσο, παντού η γυναίκα δραπετεύει απ’ το κλουβί της. Παντού προχωρά μπροστά με ελεύθερες, μεγάλες δρασκελιές.”

Αν και οι τάσεις αμφισβήτησης κάθε μορφής εξουσίας ήταν διαδεδομένες στους κύκλους των φεμινιστριών του 19ου αιώνα, ωστόσο το «δεύτερο κύμα» φεμινιστριών της δεκαετίας του 1960, είχε σαφώς αναρχικές βάσεις. Το νέο φεμινιστικό κίνημα ανέπτυξε δικές του μορφές οργάνωσης, κυρίως τις μικρές ομάδες «συνειδησιακής εργήγορης», που συνήθως αποτελούνταν από στενές φίλες. Από μια βάση χιλιάδων τέτοιων ομάδων αναπτύχθηκε το μεγάλο διεθνές κίνημα. Αυτή η δομή απηχούσε τις «συγγενικές ομάδες» που διαδραμάτισαν κεντρικό ρόλο στην εξάπλωση και την επιτυχία του αναρχικού κινήματος στην Ισπανία.

Τα πρώτα χρόνια το φεμινιστικό κίνημα ήταν απολύτως απαλλαγμένο από ηγέτες και καθοδήγηση. Αποκεντρωμένο και ομοσπονδιακό – χαρακτηριστικά που αμέσως διαπιστώνει κανείς ανατρέχοντας στα χιλιάδες περιοδικά, τις εφημερίδες και τις προσούρες που συνένωναν το κίνημα. Η απουσία δόγματος, η απόρριψη οποιασδήποτε μοναδικής ιδεολογίας ή γραμμής και, το σημαντικότερο όλων, η απαξίωση κάθε ιεραρχίας μέσα στο κίνημα – όλα αυτά εμφανίστηκαν αυθόρμητα, χωρίς καμία προηγούμενη προγραμματική διακήρυξη ή καθοδήγηση εκ των άνω. Όπως είχε γράψει η Κάθυ Λήβαϊν:

«Σε ολόκληρη τη χώρα, ανεξάρτητες ομάδες γυναικών άρχισαν να λειτουργούν χωρίς την δομή, τους ηγέτες και τους άλλους συντελεστές της ανδρικής αριστεράς, χτίζοντας –ανεξάρτητα μεταξύ τους αλλά και ταυτόχρονα–, ορ-

197

γανώσεις παρόμοιες μ' εκείνες που έστηναν οι αναρχικοί, επί δεκαετίες και σε πολλά μέρη του κόσμου. Δεν είναι τυχαίο αυτό.»

Η Πέγκυ Κόρνεγκερ επιστούσε την προσοχή στη στενή σχέση με τον αναρχισμό, φανερή όχι μόνο στις πρακτικές του φεμινισμού αλλά και στις ιδέες του.

“Η ριζοσπαστική φεμινιστική προοπτική είναι σχεδόν ατόφιος αναρχισμός. Η βασική θεωρία θεωρεί δεδομένο ότι η πυρηνική οικογένεια είναι η βάση κάθε εξουσιαστικού συστήματος. Το μάθημα που διδάσκονται τα παιδιά –από τον πατέρα μέχρι τον δάσκαλο, και από το αφεντικό μέχρι τον θεό– είναι να ΥΠΑΚΟΥΝ στη μεγάλη ανώνυμη φωνή της Εξουσίας. «Αποφοιτώντας» κάποιος από τη νεανική ηλικία και περνώντας στην ενηλικίωση, γίνεται ένα κανονικό αυτόματο, ανίκανο να διερωτηθεί ή έστω να σκεφτεί καθαρά. Μπαίνουμε στη μέση ηλικία πιστεύοντας όλα όσα μας έχουν πει, και αποδεχόμενοι μουνδιασμένα την καταστροφή της ζωής γύρω μας.”

Η αυτόνομη άμεση δράση απείχε μόνο ένα βήμα από αυτές τις θέσεις. Όπως γράφει η Κάρολ Έρλιχ:

“Το να αναπτύσσεις εναλλακτικές μορφές οργάνωσης σημαίνει να χτίζεις κλινικές αυτοβοήθειας αντί να αγωνίζεσαι να εκλεγεί ένας ριζοσπάστης στο διοικητικό συμβούλιο ενός νοσοκομείου· σημαίνει γυναικείες ομάδες βιντεοσκοπήσεων και γυναικείες εφημερίδες, αντί της εμπορικής τηλεόρασης· σημαίνει ζωντανές κολλεκτίβες αντί των μεμονωμένων πυρηνικών οικογενειών· σημαίνει κέντρα αντιμετώπισης βιασμών· ελεύθερα σχολεία· συνεταιριστικά τυπογραφεία· εναλλακτικές ραδιοφωνικές ομάδες κ.ο.κ.”

Ωστόσο, μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1970 αυτή η εμπειρία κινδύνευε να ξεχαστεί, όταν ο φεμινισμός επηρεάστηκε και σύντομα κυριαρχήθηκε από τις αριστερές ιδεολογίες. Την ίδια εποχή άρχισε να απομακρύνεται από την ανεξάρτητη άμεση δράση, κλίνοντας προς τις μαζικές ρεφορμιστικές εκστρατείες, αποκτώντας ιεραρχική και συγκεντρωτική οργάνωση, με κατεύθυνση την υπέρτατη πηγή εξουσίας, το κράτος.

Για τις φεμινίστριες που ασπάζονταν τις αναρχικές ιδέες οι κίνδυνοι ήταν γνωστοί και προφανείς. Σε απάντηση, εμφανίστηκε ένα μικρό κί-

νημα με δυνατή φωνή – ο «αναρχοφεμινισμός». Για μια σύντομη περίοδο οι ιδέες του είχαν κάποια απήχηση, αλλά από το 1980 και μετά ουσιαστικά έπαψε να υπάρχει ως οργανωμένο ρεύμα. Ελάχιστοι υποστηρίχτηκαν από το ανδροκρατούμενο αναρχικό κίνημα, που είδε τον αναρχοφεμινισμό ως ένα είδος απειλής· από την άλλη, συνάντησε μεγάλη αντίδραση από πλευράς των μαρξιστριών και ρεφορμιστριών που επιζητούσαν τον έλεγχο του φεμινιστικού κινήματος.

Έκτοτε πολλές αναρχοφεμινίστριες στράφηκαν προς άλλες δραστηριότητες, κυρίως προς το αναπτυσσόμενο αντιπυρηνικό και φιλειρηνικό κίνημα.

ΠΑΣΙΦΙΣΜΟΣ

Πολλοί αναρχικοί απορρίπτουν τη βία. Η ειρημιστική παράδοση μέσα στον αναρχισμό είναι μακρά και ξεκινά απ' τους Αθηρόστομους, περνά απ' τον Λέοντα Τολστόι και φτάνει μέχρι τα σύγχρονα κινήματα ειρήνης, όπου ο αναρχισμός διατηρεί σημαντική επιρροή.

Όλοι οι αναρχικοί είναι αντιμιλιταριστές και αντιτίθενται στους καπιταλιστικούς πολέμους, αλλά πολλοί υποστηρίζουν την επαναστατική βία, με το επιχείρημα ότι η φυσική βία είναι απαραίτητη για να ανατρέψεις την εδραιωμένη εξουσία και για να αντισταθείς στην κρατική επιθετικότητα. Για τους ανθρώπους αυτούς, το ζήτημα της επαναστατικής βίας είναι δευτερεύον. Όπως εξηγούσε ο Αλεξάντερ Μπέρκμαν:

«Είναι σαν να σηκώνεις τα μανίκια για να δουλέψεις, και να θεωρείς ότι αυτό που κάνεις είναι η δουλειά. Το μαχητικό κομμάτι της επανάστασης δεν είναι παρά το σήκωμα των μανικιών. Το πραγματικό, αληθινό

καθήκον, έρχεται μετά.»

Αλλά μερικοί αναρχικοί έχουν διαφορετική άποψη. Υποστηρίζουν ότι αναρχισμός και βία είναι δυο πράγματα ασυμβίβαστα. Το να αναγκάσεις κάποιον, με την απειλή ή χρήση φυσικής βίας, να πράξει οτιδήποτε ενάντια στη θέλησή του, είναι μια εξουσιαστική πράξη. Οι αναρχικοί πρέπει να αντιτίθενται στην εξουσία, όχι να τη χρησιμοποιούν. Πολλοί πιστεύουν, επίσης, ότι η βία είναι αντιπαραγωγική. Η κοινωνική ανυπακοή και η μη βίαιη άμεση δράση παρέχουν καλύτερες διεξόδους προς τη ριζοσπαστική αλλαγή.

Το 1917, στη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, η Έμμα Γκόλντμαν και ο Αλεξάντερ Μπέργκμαν οργάνωσαν την “Ένωση ενάντια στην Στρατολόγηση”, για να ενθαρρύνουν την αντίσταση στον πόλεμο. Κατηγορήθηκαν για συνωμοσία, φυλακίστηκαν για δύο χρόνια και στη συνέχεια απελάθηκαν. Η οργάνωση Βιομηχανικοί Εργάτες του Κόσμου (IWW) επίσης τόνιζε την αξία της μη βίας: Η βία, «η βάση κάθε πολιτικής κατάστασης που υπάρχει, δεν έχει θέση σ’ αυτήν την οργάνωση», και τόνιζαν στους απεργούς εργάτες ότι «η δύναμή τους βρίσκεται στα σταυρωμένα τους χέρια». Όταν ξεκίνησε ο πόλεμος, η IWW κάλεσε σε Γενική Απεργία, με το επιχείρημα ότι «οι εργάτες πολεμούν, τα αφεντικά καρπώνονται τα κέρδη». Αλλά η απειλή ενός ριζοσπαστικού αντιπολεμικού κινήματος πυροδότησε την ανελέητη κυβερνητική καταστολή. Εκατοντάδες φυλακίστηκαν και η IWW διαλύθηκε για πάντα.

Πενήντα χρόνια αργότερα, ένας άλλος πόλεμος –στο Βιετνάμ– στάθηκε αφορμή για να ξεσπάσει ένα ακόμη μεγαλύτερο αντιπολεμικό κίνημα, και πάλι με ισχυρή αναρχική παρουσία. Σημαντικό τα πρώτα χρόνια ήταν το Νεοϋορκέζικο Εργαστήρι της Μη Βίας, που εξέδιδε το αναρχικό περιοδικό *WIN*. Ανάμεσα στα μέλη του ήταν οι αναρχικοί πασιφιστές **Τζούλιαν Μπεκ** και **Τζούντιθ Μελίνα** του Living Theatre, ο αναρχικός ποιητής **Τούλι Κούπφερμπεργκ** και η ομάδα “Γενική Απεργία για την Ειρήνη”. Μαζί με τον πασιφιστικό “Κύκλο” του Σαν Φρανσίσκο, μέλος του οποίου ήταν και ο ποιητής Κένεθ Ρέξτροθ, έπαιξαν αποφασιστικό ρόλο στην καθοδήγηση της αυξανόμενης αντίστασης ενάντια στον μιλιταρισμό και το κράτος.

Ο αναρχικός συγγραφέας, δάσκαλος και ποιητής **Πολ Γκούντμαν**, υπήρξε ένας από τους κυριότερους εμπνευστές του κινήματος ειρήνης.

Γεννημένος το 1911, ξεκίνησε να γράφει τη δεκαετία του '30. Αν και είχε επηρεάσει την αναρχική, μποέμικη και καλλιτεχνική σκηνή της δεκαετίας του '50 στη Νέα Υόρκη και είχε συνδεθεί στενά με το Living Theatre, δεν κέρδισε τη διεθνή αναγνώριση παρά μόνο το 1960 με το βιβλίο του *Μεγαλώνοντας Παράλογα*. Ο Γκούντμαν προέτρεπε τους νέους να απορρίψουν τη σεξουαλική συμβατικότητα, τον ρατσισμό και τη βία, και να γιορτάσουν τη ζωή και τον έρωτα.

“Σε μια κοινωνία τόσο συγκεντρωτική και παραφορτωμένη με σαβούρα, πρέπει να στοχεύουμε στην απλοποίηση και την αποκέντρωση.”

Οι προτροπές του για τη δημιουργία ενός λαϊκού, μη βίαιου ειρηνιστικού κινήματος σε μαζική βάση, είχαν τεράστια επιρροή. Κλήθηκε ακόμη και για να μιλήσει σε ένα κυβερνητικό συνέδριο τεχνοκρατών, όπου μεταξύ άλλων είπε:

«Είστε ακατάλληλοι λόγω των δεσμεύσεών σας, των εμπειριών σας, της στρατεύσεώς σας, της ηθικής σας προδιάθεσης. Είσαστε το στρατιωτικοβιομηχανικό σύμπλεγμα των ΗΠΑ, το πιο επικίνδυνο σώμα ανθρώπων στον σημερινό κόσμο, όχι μόνο γιατί εφαρμόζετε τις καταστροφικές πολιτικές, αλλά και γιατί αποτελείτε ένα λόμπι που τάσσεται συντριπτικά υπέρ αυτών. Γιατί διευρύνετε και μονιμοποιείτε τη λανθασμένη χρήση πόρων, εγκεφάλων, και ερ-

γασίας, έτσι ώστε καθίσταται δύσκολη η αλλαγή. Κατά πάσα πιθανότητα, οι τάσεις που εκπροσωπείτε θα ανακοπούν από έναν κυκεώνα εξεγέρσεων, αλλοτρίωσης, οικολογικών καταστροφών, πολέμων και επαναστάσεων. Επομένως, οι τωρινοί μακροπρόθεσμοι σχεδιασμοί –συμπεριλαμβανομένου και αυτού του συνεδρίου– είναι άστοχοι.»

Το κίνημα ειρήνης ένωσε εκατοντάδες χιλιάδες ανθρώπους ενάντια στον πόλεμο του Βιετνάμ. Μαζικές καμπάνιες υπέρ της κοινωνικής ανυπακοής, αρνήσεις στρατιωτικής κατάταξης και μη βίαιη άμεση δράση, όλα έπαιξαν σημαντικό ρόλο στο να ειρηνεύσει το Βιετνάμ. Τα σημερινά ειρηνιστικά κινήματα συνεχίζουν την πρακτική της μη βίας στον αγώνα ενάντια στα πυρηνικά όπλα. Και πάλι η κοινωνική ανυπακοή και η άμεση δράση είναι η κύρια τακτική όσων διαμαρτύρονται, κάνουν διαδηλώσεις, πικετοφορίες και αποκλεισμούς, και καταπατούν απαγορευμένες περιοχές· κάποιοι παίρνουν τεράστιο ρίσκο όταν εκούσια μπαίνουν σε περιοχές πυρηνικών δοκιμών. Ο ριζοσπαστικός πασιφισμός παραμένει μια ισχυρή δύναμη ενάντια στο κράτος, καθώς όλο και περισσότερο αντηχεί η παλιά κραυγή:

«Οι πόλεμοι θα τελειώσουν όταν οι άνθρωποι αρνηθούν να πολεμήσουν.»

ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ

Η διεθνής διαμαρτυρία ενάντια στην πυρηνική ενέργεια υιοθέτησε τις ίδιες τακτικές με το αντιπολεμικό κίνημα. Οι αντιπυρηνικές εκστρατείες γεννήθηκαν από τον αγώνα του οικολογικού κινήματος να σταματήσει η καταστροφή του πλανήτη και να θεθούν εναλλακτικές προτάσεις έναντι των βραχυπρόθεσμων, καταστροφικών προτεραιοτήτων του βιομηχανικού κράτους.

Η λίστα των πυρηνικών καταστροφών –*Άμπερφαν, Τόρν Κάννον, Θρι Μάιλ Αιλαντ, Σεβέξο, Φλίξμπορο, Μποπάλ, Τσέρνομπιλ, Άνω Ρήνος*– μακρύνει, και η πιθανότητα μιας καταστροφής ακόμη μεγαλύτερων διαστάσεων μεγαλώνει μέρα με τη μέρα. Το πυρηνικό κράτος υπόσχεται έναν νέο ολοκληρωτισμό, καθώς επιχειρεί να κατασιγάσει τον μαζικό φόβο με το ψέμα και την συγκάλυψη, τη στιγμή που οι μεγα-τεχνολογίες απειλούν να ερημώσουν τον πλανήτη.

Ακριβώς όπως το κίνημα ειρήνης επηρεάστηκε εν τη γενέσει του από τον αναρχισμό του Πωλ Γκούντμαν, πρωτοπόρος της οικολογίας ήταν ένας άλλος αναρχικός, ο **Μάρει Μπούκτιν**. Χρόνια προτού εκδηλωθεί το σημερινό μεγάλο ενδιαφέρον για το περιβάλλον, ο Μπούκτιν είχε αναλύσει με διορατικότητα τα προβλήματα της περιβαλλοντικής κρίσης, και με τα γραπτά του έθεσε τις βάσεις του οικολογικού κινήματος.

Σε βιβλία όπως

Το συνθετικό μας περιβάλλον, Κρίση στις πόλεις μας, Ο Αναρχισμός της μετα-ένδειας, Τα όρια της πόλης, Προς την Οικολο-

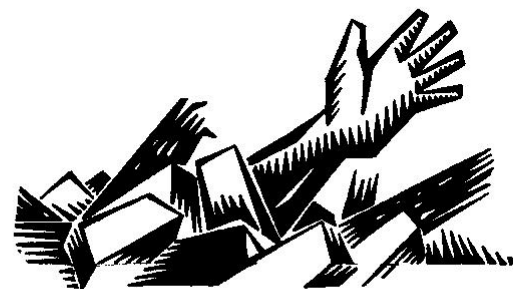

γική Κοινωνία και Η οικολογία της ελευθερίας, ο Μπούκτιν εξετάζει τα ζητήματα της οικολογίας, της πυρηνικής ενέργειας, της μόλυνσης, της κρίσης των πόλεων και της διάλυσης της κοινότητας. Οι λύσεις του για μια «κοινωνική οικολογία» είναι σταθερά αναρχικές: Υποστηρίζει την απελευθερωτική δυνατότητα της τεχνολογίας σε μια αποκεντρωμένη κοινωνία και την απόλυτη ανάγκη να κλείσει η ρωγμή ανάμεσα στη φύση και την ανθρωπότητα. Με την επιμονή του σε μια αντιεξουσιαστική πολιτική, ο Μπούκτιν έβαλε τον αναρχισμό στο επίκεντρο του οικολογικού κινήματος.

ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΕΡΕΙΠΙΑ

«Δεν έχουμε κανέναν φόβο...»

Το πρωί της 18ης Σεπτεμβρίου του 1985, καθώς τα 18 εκατομμύρια των κατοίκων της Πόλης του Μεξικού ξεκινούσαν την μέρα τους, η πόλη χτυπήθηκε από ισχυρό σεισμό. Όταν το έδαφος σταμάτησε να δονείται και η σκόνη κατακάθισε, αποκαλύφθηκε μια τεράστια καταστροφή. Το πυκνοκατοικημένο κέντρο, περίπου το 10% της πόλης, είχε ισοπεδωθεί. Η πολυπληθής συνοικία Τεπίτο, που βρισκόταν στο επίκεντρο του σεισμού, καταστράφηκε ολοσχερώς. Τα πολυώροφα κτήρια γύρω απ' το Τεπίτο γκρεμίστηκαν, ρίχνοντας χιλιάδες τόνους από μπετόν και ασφάλι στα σπίτια που βρίσκονταν χαμηλότερα. Κάτω απ' το χάος των ασάλινων δοκαριών και των χαλασμάτων παρέμεναν παγιδευμένοι και αβοήθητοι πολλοί άνθρωποι.

Γρήγορα κατέφθασαν εθελοντές διασώστες: με το που σταμάτησε να τρέμει το έδαφος, οι επιζώντες ξεκίνησαν το έργο της διάσωσης. Σύντομα έσπευσαν να τους βοηθήσουν άνθρωποι απ' τις γύρω περιοχές που δεν είχαν πληγεί σοβαρά. Χωρίς τεχνικά μέσα, μόνο με φτυάρια και με τα γυμνά τους χέρια, πάλευαν να βρουν τους γείτονές τους μέσα στα χαλάσματα. Δούλευαν ασταμάτητα, σκάβοντας μέσα στα ερείπια, απομακρύνοντας τεράστιους όγκους από μπάζα για να φτάσουν στους επιζώντες – πολλοί από αυτούς με κίνδυνο της ζωής τους.

Καθώς συνεχιζόταν το έργο της διάσωσης, όλο και περισσότεροι άνθρωποι κατέφθαναν για να προσφέρουν βοήθεια. Γύρω από το επίκεντρο της καταστροφής ξεφύτρωσε ένα δίκτυο βοήθειας και αρωγής. Οι άστεγοι επιζώντες φιλοξενούνταν από συγγενείς, γείτονες και αγνώ-

στους. Μοιράστηκαν δωρεάν φαγητά και ρούχα στα θύματα, σε ένα απολύτως αυθόρμητο και αυτοοργανωμένο κίνημα αλληλοβοήθειας και συνεργασίας. Ένα παράδειγμα, ανάμεσα στα πολλά, που δείχνει το μέτρο της ανθρώπινης αλληλεγγύης που επέδειξαν οι απλοί κάτοικοι της Πόλης του Μεξικού, είναι το ακόλουθο: μια γυναίκα, από τη χαρά της που βρήκε τον άντρα της ζωντανό, έδωσε όλα της τα χρήματα για να δωροδοκηθεί ένας αστυνομικός που δεν επέτρεπε σε μια μητέρα να θάψει το νεκρό παιδί της.

Πού βρισκόταν η κυβέρνηση μέσα σε όλα αυτά; Όταν κατέφτασαν τα επίσημα σωστικά συνεργεία, τα περισσότερα θύματα είχαν ήδη σωθεί χάρη στις προσπάθειες του κόσμου. Εγκλωβισμένοι παρέμειναν μόνο αυτοί που για να σωθούν απαιτούνταν βαριά ανυψωτικά μηχανήματα, τα οποία δεν υπήρχαν. Στις μέρες που ακολούθησαν, η κυβέρνηση επιχειρώντας να διαχειριστεί την κρίση συνέχιζε να επιδεικνύει αξιοθρήνητη ανεπάρκεια, και ο λαός είδε καθαρά πως αν η κατάσταση αφηνόταν στην κυβέρνηση, η ταλαιπωρία θα ήταν ακόμα μεγαλύτερη. Μπροστά στην αναποτελεσματικότητα των πυροσβεστικών ομάδων και των ομάδων εκτάκτου ανάγκης, καθώς και την ανικανότητα των αξιωματικών και των αστυνομικών, μόνο χάρη στην αυθόρμητη προσπάθεια των απλών ανθρώπων μπόρεσαν να βοηθηθούν και να συντηρηθούν όσο επέζησαν από την καταστροφή.

Αλλά τα ΜΜΕ παγκοσμίως παρουσίασαν τα πράγματα διαφορετικά. Τηλεοράσεις και εφημερίδες εμφάνιζαν μιαν αβοήθητη, σακατεμένη πόλη, κατοικημένη από παθητικά, εμβρόντητα, ταλαιπώρα θύματα. Η κυβέρνηση δήλωνε στους δημοσιογράφους ότι τα θύματα «βρίσκονταν υπό πλήρη έλεγχο». Τόσο η κυβέρνηση όσο και τα ΜΜΕ εθελουφλούσαν μπροστά στην πραγματικότητα των ερειπωμένων δρόμων.

Το λαϊκό κίνημα αλληλοβοήθειας και αλληλεγγύης δεν εμφανίστηκε από το πουθενά. Για τους απλούς ανθρώπους στις πυκνοκατοικημένες φτωχογειτονιές, τις παραγκουπόλεις και τις λαϊκές πολυκατοικίες της Πόλης του Μεξικού, η ζωή είναι με πολλούς τρόπους μια μακριά σειρά από καταστροφές, ταλαιπωρίες, φτώχεια, κακουχίες και χάος. Χωρίς ένα ισχυρό και διαρκώς ευρηματικό δίκτυο υποστήριξης δεν θα κατάφεραν ούτε καν να επιβιώσουν. Η κυβέρνηση, που ενδιαφέρεται μόνο να διατηρεί μια ψευδαίσθηση «τάξης», βοηθάει ελάχιστα· εάν κάνει κάτι, αυτό είναι να αυξάνει τη δυστυχία.

Ο Ισπανός αναρχικός **Μπουεναβεντούρα Ντουρούτι**, λίγο πριν τον θάνατό του, το 1936 στο μέτωπο της Αραγονίας, μιλώντας περί καταστροφής είπε τα εξής:

“Διόλου δεν φοβόμαστε τα ερείπια. Θα κληρονομήσουμε τη γη· δεν υπάρχει η παραμικρή αμφιβολία επ’ αυτού. Η αστική τάξη μπορεί να ανατινάξει και να ερειπώσει τον δικό της κόσμο προτού φύγει απ’ το προσκήνιο της ιστορίας. Κουβαλάμε έναν καινούργιο κόσμο, εδώ, μες στις καρδιές μας. Τούτος ο κόσμος τη στιγμή αυτή μεγαλώνει.”

ΜΙΛΑΕΙ ΕΝΑΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ

«Μισώ τη γλοιώδη αντικειμενικότητα...»

Ο συγγραφέας ή ο καλλιτέχνης που επαινείται από τις εφημερίδες διαπιστώνει ότι το έργο του έχει γίνει κατανοητό: μια άθλια φόδρα σ' ένα παλτό δημόσιας χρήσης. Μερικοί εμβριθείς δημοσιογράφοι το βλέπουν σαν μια τέχνη για μωρά.

Έχω καταγράψει με αρκετή ακρίβεια την Πρόοδο, τον Νόμο, τα Ήθη και όλες τις άλλες μεγαλειώδεις αξίες για τις οποίες διάφοροι πολύ ευφυείς άνθρωποι έχουν συζητήσει σε τόσα βιβλία προκειμένου, τελικά, να πουν ότι ακόμη και έτσι ο καθένας τους έχει χορέψει στο δικό του προσωπικό ρυθμό και ότι ο δικός του ρυθμός είναι σωστός.

Οι άνθρωποι νομίζουν ότι μπορούν να εξηγήσουν ορθολογικά, με τη βοήθεια της σκέψης, ό,τι γράφουν. Αυτό όμως είναι πολύ σχετικό. Η σκέψη ενδείκνυται για τη φιλοσοφία, είναι όμως σχετική. Δεν υπάρχει υπέρτατη αλήθεια.

Πιστεύουν πραγματικά οι άνθρωποι ότι με τη σχολαστική λεπτολογία της λογικής έχουν αποδείξει την αλήθεια και έχουν εδραιώσει την ορθότητα των απόψεών τους; Κολλώντας ετικέτες στα πράγματα, εξαπολύθηκε η μάχη των φιλοσόφων – συμφέροντα, χρήμα, ευτελή και «προσεγμένα» μέτρα και σταθμά. Μισώ τη γλοιώδη αντικειμενικότητα, την επιστήμη που θεωρεί ότι τα πάντα βρίσκονται σε τάξη εσαεί.

Ο καλλιτέχνης διαμαρτύρεται: κάθε σελίδα πρέπει να εκρηγνυται είτε λόγω του ζαλισμένου παραλογισμού της είτε λόγω του ενθουσιασμού που εμπνέουν οι αρχές της είτε λόγω της τυπογραφίας. Δεν έχω δικαίωμα να σύρω κανέναν στο κατόπι μου. Δεν υποχρεώνω κανέναν να με ακολουθήσει, γιατί ο καθένας κάνει τέχνη με τον δικό του τρόπο. Κάνουμε τέχνη για να βγάλουμε λεφτά, προς τέρψιν της μπουρζουαζίας;

Καταστρέφω τα συρτάκια του εγκεφάλου και της κοινωνικής οργάνωσης. Οδηγημένοι από την ηθική και τη λογική έχουμε καταστεί

ανήμποροι για κάτι άλλο πέραν του να μένουμε απαθείς απέναντι στους αστυνομικούς, την αιτία της σκλαβιάς. Βρωμεροί αρουραίοι. Η ηθικότητα ενσταλάζει σοκολάτα στις φλέβες του καθενός. Αυτό δεν οφείλεται σε υπερφυσικές δυνάμεις, αλλά στην εμπιστοσύνη στους εμπόρους ιδεών και στο ακαδημαϊκό μονοπώλιο.

Είμαι ενάντια στα συστήματα: το πιο αποδεκτό σύστημα είναι η απουσία συστήματος ή αρχών. Από τη μια, υπάρχει ένας κόσμος σε επαφή με όλο το φάσμα της κόλασης, που παραπαίει σε μια πτήση τρελή: από την άλλη, οι καινούργιοι άνθρωποι: ανάγωγοι, καλπάζουν, καβάλα στον λόξιγκα. Οι άνθρωποι που έρχονται με το μέρος μας διατηρούν την ελευθερία τους. Δεν δεχόμαστε καμιά θεωρία.

Όλοι πρέπει να φωνάξουν – Έχουμε ένα τεράστιο καταστροφικό, αρνητικό έργο να επιτελέσουμε. Να σκουπίσουμε, να καθαρίσουμε. Η καθαριότητα του ατόμου υλοποιείται αφού περάσουμε μέσα απ' την τρέλα, την επιθετική, ολοκληρωτική τρέλα ενός κόσμου παραδομένου στα χέρια ληστών οι οποίοι έχουν κατεδαφίσει και καταστρέψει τους αιώνες. Χωρίς σκοπό και σχέδιο, χωρίς οργάνωση – αχαλίωτη τρέλα, αποσύνθεση.

Σας διαβεβαιώνω, δεν υπάρχει αρχή και δεν φοβόμαστε. Δεν είμαστε συναισθηματικοί. Μοιάζουμε με άγριο άνεμο που σκίζει τα ρούχα των νεφών και των προσευχών, προετοιμάζουμε το μεγάλο θέαμα της καταστροφής, την πυρκαγιά και την αποσύνθεση. Ετοιμαζόμαστε να βάλουμε ένα τέλος στο πένθος και να αντικαταστήσουμε τα δάκρυα με σειρήνες που θα εκτείνονται απ' τη μια ήπειρο στην άλλη, σάλπιγγες ευφροσύνης, απαλλαγμένοι από τη δηλητηριώδη θλίψη.

Μετά το μακελειό μείναμε με την ελπίδα μιας εξαγνισμένης ανθρωπότητας. Από ανάγκη ανεξαρτησίας, από μια δυσπιστία προς την κοινότητα, για να αποκαταστήσουμε τη φαντασία του κάθε ατόμου. Το να αγωνιστούμε υπέρ και κατά της σκέψης μπορεί αίφνης, σατανικά, να μας σπρώξει στο μυστήριο του επιούσιου άρτου και στα κρίνα του πεδίου της οικονομίας.

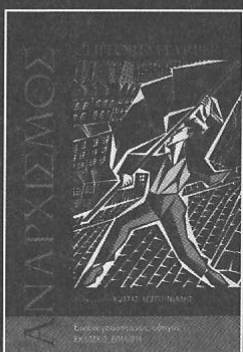
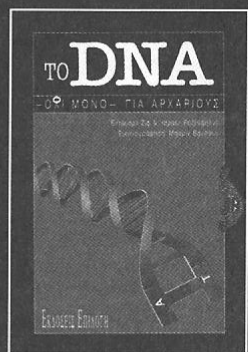
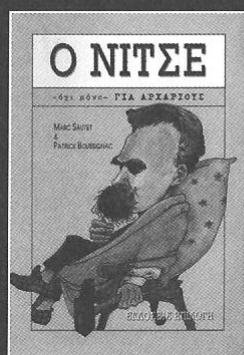
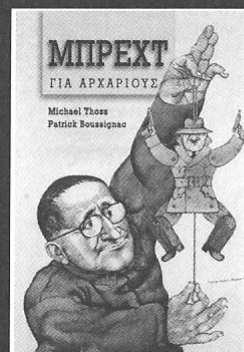
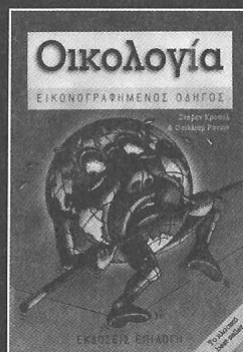
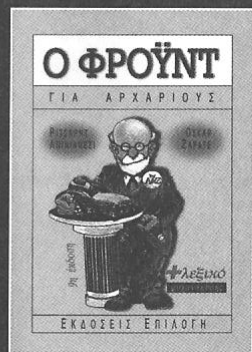
Κάθε προϊόν αηδίας που μπορεί να μετατραπεί σε άρνηση της οικογένειας είναι νταντά. Η διαμαρτυρία με τις γροθιές ολόκληρου του είναι προς την καταστροφική δράση – NTANTA. Η εξοικείωση με όλα

εκείνα τα μέσα, τα οποία μέχρι τώρα απέρριπτε η σεμνοτυφία των εύκολων συμβιβασμών και των καλών τρόπων – ΝΤΑΝΤΑ. Η κατάργηση της λογικής, αυτού του χορού των ανίκανων να δημιουργήσουν – ΝΤΑΝΤΑ. Η ελευθερία – ΝΤΑΝΤΑ ΝΤΑΝΤΑ ΝΤΑΝΤΑ. Ο βουχθηθμός τους συσπασμένου πόνου, η συνύφανση των αντιθέσεων και όλων των αντιφάσεων, των παραδοξοτήτων και της ασυναρτησίας – ΖΩΗ.

– Αποσπάσματα από το *Ντανταϊστικό Μανιφέστο* του Τριστάν Τζαρά (1918), σε ελεύθερη διασκευή.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΙ ΟΔΗΓΟΙ
ΣΕΙΡΑ «ΓΙΑ ΑΡΧΑΡΙΟΥΣ»

Η Αναρχία αποτελεί ένα ευρύ φάσμα πεποιθήσεων και πρακτικών. Παρά τις φαινομενικές αντιφάσεις –σοσιαλισμός και ατομικισμός, τρομοκρατία και πασιφισμός, φιλοσοφία και αγωνιστική κινητοποίηση– δύο πράγματα ενώνουν όλους τους Αναρχικούς: η απόλυτη απόρριψη της κρατικής εξουσίας και η ακλόνητη πίστη στις δημιουργικές δυνατότητες των ελεύθερων ανθρώπινων όντων.

ISBN 9789608097 68 1

9 789608 097681